

ДНЕВНИКЪ

(СТЕНОГРАФИЧЕСКИ)

НА

IX^{то} ОБИКНОВЕННО НАРОДНО СЪБРАНИЕ,

(ПЪРВА РЕДОВНА СЕССИЯ).

IV заседание, Четвъртъкъ, 5-й Декемврий 1896 година.

(Отворено на 2 часа слѣдъ пладиѣ подѣ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя г-нѣ Д-рѣ Георги Янколовъ.)

Прѣдсѣдатель Д-рѣ Георги Янколовъ: (Звъни.) Засѣданието се отвара.

Г-нѣ секретарѣтъ Манолѣ Стефановѣ ще прочете списъка на г-да прѣдставителитѣ, за да се види, кой приежтствува и кой отежтствува отѣ засѣданието.

Секретарѣ Манолѣ Стефановѣ: (Прочита списъка.) Отежтствуватъ г-да прѣдставителитѣ: Апостолѣ Саввовѣ, Георги Клисурски, Григорѣ Д. Начевичѣ, Димитрѣ А. Буровѣ, Евлогий Георгиевѣ, Иванѣ Срѣбърниковѣ, Иванѣ Вазовѣ, Павелѣ Стаевски, Стефанѣ Костовѣ, Хр. Гендовичѣ, Х. Ангеловѣ и Цони Георгиевѣ.

Прѣдсѣдатель: Въ днешното засѣдание приежтствуватъ 151, а отежтствуватъ 12 прѣдставители; има, значи, законното число прѣдставители, за да се отвори засѣданието и да се пристъпи къмъ разискване въпроситѣ, положени на дневния редѣ.

Тѣй като съкратениятъ протоколѣ отѣ миналото засѣдание не е готовѣ, то ще се пристъпи къмъ дневния редѣ. Но прѣди да се пристъпи къмъ дневния редѣ, ще съобщѣ, че сѣ постъпили въ Нар. Събрание слѣдующитѣ книжа:

1) Законопроектѣ за окончателното сключаване на бюджета за 1894 година;

2) Главенѣ отчетѣ за финансовото положение на Държавата прѣзъ 1894 година, и

3) Докладѣ отѣ Върховната Сметна Палата до VIII-то Обикновено Нар. Събрание по изпълнение бюджета за 1894 година.

Тия книжа ще се испратѣтъ на надлежната комисиия.

Постъпили сѣ сѣщо бюджетопроектитѣ за расходитѣ: а) по Върховното Правителство, б) по Върховната Сметна Палата и в) по държавнитѣ дългове, които ще се испратѣтъ на бюджетарната комисиия.

Пристѣпиме къмъ дневния редѣ.

Първиятъ въпросѣ отѣ дневния редѣ е докладѣ отѣ провѣрочната комисиия. Г-нѣ докладчикѣтъ Абрашевѣ има думата.

Докладчикѣ Иванѣ Абрашевѣ: Г-да народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ избора въ силистренската околия. Въ силистренската околия има по избирателнитѣ списъци 10.055 души избиратели, отѣ които се явили и гласоподавали 1924 души. Прогласенитѣ кандидати сѣ: г. г. Савва Бакаловѣ, който е получилъ 1667 гласа, и Матей Поповичѣ — 1558 гласа. Противъ тоя изборѣ нѣма контестація; всичкитѣ формалности, изискуеми отѣ Избирателния Законѣ, сѣ спазени.

Постоянната Комисиия се е произнесла, че изборѣтъ е правиленѣ и законенѣ, а сѣщо и комисиията по провѣрката на изборитѣ намира тоя изборѣ за законенѣ и редовенѣ. Затова, азѣ ходатайствувамъ прѣдѣ Нар. Събрание да приеме мнѣшието на комисиията и да утвърди избирателнитѣ народни прѣдставители.

Прѣдсѣдатель: Понеже никой не иска думата, ще се пристѣпи къмъ гласуване. Моля ония г-да прѣдставители, които приематъ заключението на комисиията, да се при-

знайтъ за редовно и законно избрани отъ силистренската околия г-нъ Савва Бакаловъ и г-нъ Матей Поповичъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Утвърждаватъ се.

Докладчикъ Иванъ Абрашевъ: Ще докладвамъ избора отъ куртъ-бунарската околия, същия окръгъ. Споредъ избирателнитъ списъци, въ тая околия има 7610 избиратели, отъ които гласоподавали 3228; получили сж най-много гласове г. г. Дим. В. Храновъ 3180 гласа и Руфатъ-Бей Рашидовъ 3180 гласа. Никакви други кандидати нѣма. Въ деня на избора е била подадена контестация отъ страна на избирателитъ, които се оплакватъ за слѣдующето: първо, че била повикана полиция отъ Бюрото, и второ, че съ това се ограничавала свободата на гласоподаването. Дѣйствително, вижда се записано въ дѣлото, че въ деня на избора станжли нѣколко гюрултии вжтрѣ въ салона, и прѣдсѣдателтъ, за да запази тишината, повикалъ полицията, но, до като тя да пристигне, хората се распърснжли и не станало нужда послѣ да се вика полиция. Тѣй щото, до като да пристигне полицията, всичко се е помирило. Никакви други оплаквания нѣма, освѣнъ горното оплакване, че била викана полиция. Това се вижда отъ една записка до околийския началникъ, подписана отъ цѣлото Бюро. Въ дневника на Бюрото, тоже се вижда, че е имало нужда отъ полиция, но, до като тя се яви, не станжло нужда отъ нея. При това има протоколъ отъ Постоянната Коммисия, отъ който се вижда, че изборътъ е билъ законенъ и редовенъ и нѣма никакви нарушения.

Коммисията по провѣрката, като взе прѣдъ видъ контестацията по изборитъ, намѣри я, че не е основателна и че настоящиятъ изборъ трѣбва да бѣде приетъ за законенъ и редовенъ, затова и азъ ходатайствувамъ да приемете тоя изборъ за такъвъ.

Вълко Нейчовъ: Г-да! Ако си позволявамъ да вземж думата по настоящия изборъ, то е да налегнж на нуждата да се разбере отъ начало, че Бюрото е главната гаранция за реда на избора и то е, което може да отговаря за всѣки изборъ. Жалостно е да се навежда при всѣки изборъ, че дошла полицията, но нѣма какво да се прави, когато нѣкои човѣци, случайно дошли на властъ, испорчихж нашитъ политически нрави въ врѣме на изборитъ. Така щото, нужно е да се намира полиция при единъ изборъ, за да не допуца да ставатъ насилия и да не се растурия единъ изборъ. Азъ мислж, че въ настоящия случай нѣма защо да се направи упрѣкъ на Бюрото, защото по исканието на прѣдсѣдателя е дошла полицията. И ако наистина смутонетъ, които сж прѣдизвикали дохождането на полицията, сж прѣстанали за една минута, никаква гаранция нѣмаше за Бюрото, че тѣ нѣмаше да се повторжтъ. Азъ мислж, че докладътъ е редовенъ и изборътъ трѣбва да се утвърди.

Прѣдсѣдателъ: Които приематъ заключението на коммисията: да се утвърджтъ избранитъ за народни прѣдставители въ куртъ-бунарската околия г. г. Д. В. Храновъ, и Руфатъ-Бей Рашидовъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Утвърждаватъ се.

Докладчикъ Иванъ Абрашевъ: Ще докладвамъ избора отъ акъ-каджиларската околия. Въ тая околия по из-

бирателнитъ списъци има 7667 избиратели. Явили се и гласоподавали 3917 души. Прогласени сж били за народни прѣдставители Хаджи-Яхя Юмеровъ съ 3422 и Ганчо Гавриловъ съ 3421 гласъ. Другитъ кандидати сж получили: Хасанъ-Бей 428 гласа, Ангелъ П. Радевъ 428 гласа, Янко Н. Лѣскаевъ 27 гласа и Страшимиръ Минчевъ 27 гласа. По тоя изборъ е била дадена една контестация, състояща се въ единъ пунктъ, и въ която се казва, че въ салона на избора сж присжтствували хора, които не сж били избиратели. Въ това заявление се казва, че Х.-Яхя нѣмалъ право да присжтствува въ изборното мѣсто, понеже не билъ избирателъ, но той е билъ кандидатиранъ. Бюрото е оставило това заявление безъ послѣдствие, понеже то не опорочвало избора.

Коммисията, като взе прѣдъ видъ, че отъ подадената контестация не може да се счита, че има нарушение на избора, прие избора за редовенъ и законенъ. Така сжщо и Постоянната Коммисия е признала тоя изборъ за редовенъ и законенъ, и азъ ходатайствувамъ да се съгласите съ мнѣнието на коммисията, да приемете избора за законенъ и редовенъ, и като такъвъ, да утвърдите избранитъ г. г. Хаджи-Яхя Юмеровъ и Ганчо Гавриловъ за народни прѣдставители.

Прѣдсѣдателъ: Понеже никой не иска думата, ще се гласува. Който приема заключението на коммисията, да се признажтъ избранитъ народни прѣдставители отъ акъ-каджиларската околия г. г. Хаджи-Яхя Юмеровъ и Ганчо Гавриловъ да си вдигне ржката. (Болшинство.) Утвърждаватъ се.

Докладчикъ Иванъ Абрашевъ: Ще докладвамъ изборитъ, станжли въ варненския окръгъ — балчикска околия. Числото на избирателитъ по списъка е било 6252, отъ които гласоподавали 1172. Получили сж: Апостолъ Савовъ 815 гласа и Божилъ Райновъ 351. По този изборъ е дадена една контестация, която се състои въ слѣдующитъ оплаквания: 1) че не имъ се дало възможность да упражнжтъ избирателното си право; това е казано въ първия пунктъ; 2) че полицията цѣла нощъ раздавала бюлетини; 3) че по заповѣдъ били затворени всичкитъ кръчми; 4) че на входа на вратата били поставени стражари; 5) че много общински и държавни чиновници агитирали и заплашвали избирателитъ; 6) че общинскитъ кметове забранили на избирателитъ да гласоподаватъ, а пѣкъ турцитъ и татаритъ заплашвали съ по 20 лева глоба, ако не се явжтъ на избора; и 7) че избирателнитъ списъци не сж вѣрно съставени. Въ това се състои контестацията на тия избиратели отъ балчикската околия.

Бюрото се е произнесло по тази контестация така, че не е вѣрно абсолютно нищо, което пишжтъ въ нея; че, ако прѣзъ нощта сж агитирали хора и ако сж затворени кръчмитъ, това не е противъ Избирателния Законъ. Затова Бюрото е оставило контестацията безъ послѣдствие, като неоснователна. Изборътъ е утвърденъ отъ Постоянната Коммисия безъ забѣлжка или особено мнѣние отъ нѣкой членъ на съвѣта, и е провъзгласенъ за народенъ прѣдставителъ Апостолъ Савовъ. Заради това, азъ ходатайствувамъ прѣдъ васъ да

приемете избора, станжлъ въ балчикската околия, за редовенъ и да го утвърдите.

Атанасъ Краевъ: Както чухте, г-да, имало давление отъ страна на администрацията, за да упражнятъ избирателитъ избирателното си право въ полза на правителствения кандидатъ, и даже въ самия денъ на избора избирателното Бюро било блокирано отъ стражари, които не допускали онѣзи избиратели, които сж били наклонни да гласоподаватъ въ полза на опозиционния кандидатъ. Избирателното Бюро, което е ръководило този изборъ и противъ дѣйствиата на което сж насочени тѣзи оплаквания, ги е оставило безъ послѣдствие. Азъ мисля, че това още не е достатъчно сериозенъ мотивъ за Нар. Събрание, та и то да утвърди дѣйствиата на Бюрото, да санкционира таквъ единъ изборъ. Въ дадения случай, азъ мисля, че най-малкото, което трѣбва да се направи е: да се отреди една комисия, отъ страна на Нар. Събрание, която да провери тѣзи оплаквания и ако се установи отъ издирването на анкетната комисия, че наистина сж вѣрни всички тѣзи нѣща, които сж аллеирани въ контестацията, ще слѣдва, че изборътъ е опороченъ, че не може да бѣде едно свободно изражение на народната воля и, слѣдователно, не заслужава да бѣде утвърденъ отъ Нар. Събрание, а ще трѣбва да се касира и да се произведе новъ изборъ, като се даде възможност на народа да си избере тоя отъ кандидатитъ, билъ той опозиционенъ или правителственъ, който би ималъ по-голяма популярностъ и въ когото избирателитъ бихж имали довѣрие.

Петръ К. Бобчевски: До колкото можахъ да разберж и колкото ми е извѣстенъ този изборъ, имамъ да кажж, че никакви стражари не е имало и че оплакванията, за които се касае, се отнасятъ за стражаритъ, които били турени на вратитъ да пазятъ, щото хората, които влизатъ въ избирателното мѣсто, да нѣматъ оружие. Това е станжло по распореджанието на прѣдсѣдателя на Бюрото. Имамъ смѣлостта да кажж, че знаж това най-добрѣ.

Атанасъ Краевъ: Азъ ще искамъ отъ г-на прѣдсѣдателя да тури на гласуване по-напрѣдъ прѣдложението за анкетна комисия, защото така е редътъ. (Гласове: По-напрѣдъ прѣдложението на комисията се туря на гласуване.)

Прѣдсѣдатель: Редътъ, приетъ отъ Нар. Събрание, е, щото всѣкога да прѣдшествува прѣдложението на комисията; какво нововведение искате вие, г-нъ Краевъ? (Атанасъ Краевъ: Не е ново введение, г-не прѣдсѣдателю!) Моля ония, които сж за признаването на балчикския изборъ за редовенъ и законенъ и да се утвърди за народенъ прѣдставител г-нъ Апостолъ Саввовъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Утвърждава се.

Докладчикъ Иванъ Абрашевъ: Ще ви докладвамъ избора, станжлъ въ варненския окръгъ, варненска околия. Общото число на избирателитъ въ тая околия е 12,857; гласували сж само 3631. Провѣзгласени сж за народни прѣдставители: Жеко Ив. Жековъ съ 2742, Никола Енчевъ съ 2704 и Петръ Бобчевски съ 2684. Опозиционнитъ кандидати получили: Коста Ранковъ 677, Д-ръ А.

Пюскюллиевъ 631, Ахмедъ-Ефенди Хадърчалж 612 и други още по 240, 190, 86, 20, 12, 13, 16, 12 и 9. Въ този изборъ въ урнитъ сж намѣрени: една призовка, три бюлетини, скрѣпени отъ прѣдсѣдателя, но написани съ плавасъ, и три нескрѣпени и една праздна, приложени при дневника. Никакви контестации нѣма подадени по тоя изборъ, че е имало нарушения или насилия въ деня на избора.

Комисията, като взе прѣдъ видъ, че всички тия форми отговарятъ на Избирателния Законъ и нѣма никакво нарушение, даде мнѣние да се приеме изборътъ за редовенъ и законенъ и ходатайствува прѣдъ васъ да го приемете като законенъ и да го утвърдите.

Прѣдсѣдатель: Понеже никой не иска думата, ще положж на гласуване. Който приема избора, станжлъ въ варненската околия, отъ гдѣто сж избрани за народни прѣдставители г. г. Жеко Ив. Жековъ, Никола Енчевъ и Петръ Бобчевски, за правиленъ и редовенъ, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Утвърждава се.

Докладчикъ Иванъ Абрашевъ: Г-да народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ избора, станжлъ въ добричската околия. Тамъ гласоподавателитъ сж били 12,271, а гласоподавали сж 3,022. Провѣзгласени сж за народни прѣдставители слѣдующитъ лица: Д. Досевъ съ 2301 гласъ, Димитръ Поповъ съ 2300 и Хасанъ-Ефенди Алиевъ съ 2289. Другитъ опозиционни кандидати сж били: Александръ Арсениевъ, който е получилъ 782 гласа, Маринъ Виковъ 734, Халилъ Кара-Мустафовъ 722 и Маринъ Моловъ единъ гласъ. Въ деня на избора се е дало едно заявление отъ страна на 22 души избиратели, които се оплакватъ, че на вратата на избирателното събрание е имало въоръжена сила, която терроризирала избирателитъ и че много хора сж били испѣдени да не гласоподаватъ. Послѣ, има едно заявление, дадено на Постоянната Комисия, което се намира въ избирателното дѣло, и друго едно заявление, въ което се казва: „До г-на члена на Постоянната Комисия“ и се оплакватъ, че билъ нарушенъ Избирателния Законъ, тѣй като, когато съставяли дневника по избора, околийскиятъ началникъ билъ тамъ, и нѣмали възможностъ трима членове на Бюрото да даджатъ особено мнѣние въ дневника, а въ дневника се вижда, че, когато сж го подписвали, казали сж: „при особено мнѣние“, и подписали. Отъ друга страна, допълняватъ това свое мнѣние, че е нарушенъ Избирателния Законъ защото началникътъ билъ въ салона, гдѣто се произвеждалъ изборътъ, когато съставяли дневника. Комисията, като взе прѣдъ видъ, че всички тия контестации, не сж контестации, които да обезсилжтъ избора и послѣдниятъ да се счита за нарушенъ, даде мнѣние да се счита тоя изборъ за редовенъ и законенъ и ходатайствува прѣдъ васъ, г-да прѣдставители, да благоволите да приемете този изборъ за редовенъ и законенъ.

Вълко Нейчовъ: Г-да! Трѣбва да се сматра, че избирателното право е лично право на всѣки гражданинъ, който не е лишенъ отъ правата въ това отношение. Така щото, азъ намирамъ неоснователна жалбата, прѣдставена тукъ отъ името на нѣкои и други избиратели, които били

испждени. Всеки избирателъ, който се мисли онеправданъ, има право, като доблестенъ гражданинъ, да протестира. Понеже такива граждани по този изборъ не сж дошли да се оплакватъ, азъ мислж, че изборътъ е редовенъ и, като таквъ, трѣбва да се утвърди.

Атанасъ Краевъ: Г-да прѣдставители! Азъ много съжалявамъ, че уважаниятъ другаръ г-нъ Нейчовъ има толкова погрѣшенъ възгледъ върху въпроса: кой има право да подава контестация. Напротивъ, достатъчно е само единъ избирателъ да подаде оплакване и да укаже на дѣйствиелнитѣ и сжществени закононарушения, за да може тоя изборъ да не бжде признатъ, като истинско изражение на народната воля. Слѣдователно, аргументацията, че само 15 или 20 или 2 души подписали заявлението, а не хиляда, не е въ полза на избора. Казва се, че присжтствието на началника на полицията не могло да повлияе върху резултата на избора. Добрѣ; това е теорията, която поддържате днесъ, но ние ви заявяваме, че тая теория е погрѣшна, тая теория е порочна, и че при намѣсата на полицията и войската не може да има свободно проявление на народната воля. Може да се каже, че избирателитѣ сж достатъчно самостоятелни, за да се не поддажтъ. Добрѣ! достатъчно е да ви кажж, че въ Франция, Испания, Белгия и другадѣ Законодателнитѣ тѣла ограждатъ избирателитѣ, тѣхната самостоятелностъ, тѣхната свобода отъ нравственното давление на администрацията. Достатъчно е да ви кажж, че има наказателни закони въ по-напрѣднитѣ конституционни държави, които прѣдвиждатъ много строги наказания за чиновницитѣ отъ административното вѣдомство, които бихж агитирали или благоприятствували на една извѣстна кандидатура, за да разберете, че, когато въ по-напрѣднитѣ страни може да се допуска едно давление въ по-малкъ размѣръ, колко повече трѣбва да се допусне това въ нашата, млада още въ конституционния животъ, страна. Азъ нѣма друго какво да кажж по тоя изборъ, а ще констатирамъ само, че г-нъ Арсениевъ и въ Стамболово врѣме се избра за народенъ прѣдставителъ; избра се и на 11-й Септемврий 1894 год. и ми се вижда чудно, за гдѣто не се вижда тоя пжтъ въ нашата срѣда. Вѣроятно за това не го виждаме, защото нравственното давление отъ страна на администрацията е било много силно или пжкъ защото то е успѣло да повлияе на избирателитѣ, за да има изборътъ съвсѣмъ другъ резултатъ.

Колкото се отнася до туй, че нѣмало по нѣкои избори контестации, ползувамъ се отъ случая да кажж, че притежавамъ една телеграмма отъ Ловечъ, съ дата 4-й Декемврий 1896 г., безъ да сж означени часътъ и минутата на подаванетоъ ѝ, получена тукъ въ 3 часа и 58 минути вечерята, въ която, освѣнъ гдѣто се излагатъ насилията и закононарушенията, станжли въ деня на изборитѣ въ Ловечъ, констатира се, че тая контестация телеграфически се подава въ допълнение на писменната подадена на пощата, но която, отъ направената справка, не е още получена въ Нар. Събрание.

Добри Бояджиевъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ прѣдговорившиятъ, подиръ докладването на избора, направи забѣлжка, именно, че администрацията взимала живо участие

въ тоя изборъ и при това участие било попрѣчено на свободата на избора. Менъ ми се струва, г-да прѣдставители, че единъ изборъ може да се разгледа отъ двѣ точки на зрѣние. Най-напрѣдъ съставлява сжществено значение денътъ, часътъ, откриването и почванието на гласуването, послѣ часътъ на прѣкрятването и самото почвание на провѣряването. Слѣдователно, ако добричкиятъ околийски началникъ е присжтствувалъ въ време на провѣряването на бюлетинитѣ, това съставлява формалната страна на въпроса, т. е. Бюрото открива урнитѣ и оформява своята дѣятелностъ съ провѣряване на бюлетинитѣ и съставянето на дневника; слѣдователно, несправедливо и безосновно ще бжде, ако се признае, че присжтствието на околийския началникъ или на администрацията, както се изрази г-нъ прѣдговорившиятъ, въ тоя моментъ е силно повлияло за резултата на избора. Изобщо, г-да, е прието, че, когато се появи несполука за нѣкои кандидати, незабавно се подаватъ контестации на Бюрото прѣзъ врѣме на гласоподаването, или пжкъ нѣкои се отказватъ да гласоподаватъ, защото имъ прѣпятствували други нѣкои. Така щото, азъ, като гледамъ на тоя въпросъ тѣй, намирамъ, че тоя изборъ е законенъ и редовенъ и се присѣдинявамъ къмъ мнѣнието на комисията.

Докладчикъ Иванъ Абрашевъ: Азъ взехъ думата, г-да прѣдставители, да отговорж на г-на Краева, но понеже виждамъ, че неговиятъ протестъ не е толкова за избора, а е единъ видъ плачъ за пропаданието на единъ неговъ политически приятель, затова нѣма и защо да му отговарямъ, толкова повече, че Арсениевъ, за когото той плаче, е получилъ 700 гласа, а прогласениятъ народенъ прѣдставителъ несравнено повече.

Атанасъ Краевъ: Плачж не само за г-на Арсениева, но и за г-на Пешева и много други.

Атанасъ Данковъ: Азъ ще благодарж на г-на Краева за изказанитѣ думи по отношение на туй, че трѣбвало да се уважаватъ оплакванията на лицата — контестаторитѣ. Въ дадения случай бихъ се съгласилъ съ г-на Краева, ако контестаторитѣ бѣхж посочили на нѣкои факти, които да умалявахж значението на избора. Обаче, азъ виждамъ и даже направихъ справка въ дѣлото, че само 22 души избиратели правжтъ протестъ, а разликата между контестаторитѣ и гласовѣтѣ, които сж получили прогласенитѣ за прѣдставители, е отъ хиляда и нѣколко гласа. Щомъ е тѣй, азъ ще моля г-на Краева да задържи тѣзи си бѣлжки за по-сетнѣ, когато дойде да се докладва изборътъ на прѣславската околия, и тогава да поддържа сжщото мнѣние, защото днесъ се получи единъ протестъ отъ тамъ по станжли изборъ, подписанъ отъ около 600 избиратели. (Атанасъ Краевъ: Туй е дѣло на околийския началникъ.) Така щото ще моля г-на Краева да задържи тѣзи си бѣлжки за неговия изборъ. (Смѣхъ.)

Атанасъ Краевъ: Азъ само това ще кажж. Вие не сте вчерашни хора. Вие не навършвате сега тридесетъ-годишната си възраст, за да не бихте могли сами до сега да се кандидатирате или на 11-й Септемврий. Мнозина отъ васъ сте стари политически дѣйци. Питамъ: защо въ Стам-

боловия режимъ никой почти отъ васъ не можеше да се избере, и какви бѣхъ оплакванията тогазъ? Питамъ, второ: какво казваше парламентарната анкетна комисия, която ние бѣхме избрали, за начина, по който се произвеждахъ изборитѣ въ Стамболово врѣме? И оставямъ, вие да отговорите прѣдъ своята съвѣсть.

Иванъ Пецовъ: Г-да прѣдставители! Не сж достатъчни думитѣ на г-на Краева, нито подписитѣ на нѣколко души, положени на заявлението, съ което се констатира изборътъ, който е на разрѣшаване сега за упорочванието му. Прѣди всичко, г-да прѣдставители, съ нищо не е доказано, че тия именно нѣколко лица, които сж подписали заявлението, или констатацията, дѣйствително сж имали и се ползуватъ съ избирателно право. А ние знаемъ, че, споредъ закона, само ония могатъ да се ползуватъ съ тия права за констатиране на избора, които се ползуватъ съ правата да бждатъ избиратели. Щомъ при заявлението нѣма удостоверение отъ надлежната властъ, че лицата се ползуватъ съ избирателно право, тогазъ не може да се дава никакво значение на тѣхнитѣ подписи или на съдържанието въ заявлението имъ до тогава, до когато не е прѣдставено удостоверение отъ надлежната властъ, че тѣ наистина иматъ и се ползуватъ съ такива права. До тогазъ, казвамъ, тѣхното заявление не може да има никакво сжщественно значение. Даже не сж потвърдени подписитѣ имъ отъ никоя властъ за да можемъ да повѣрваме, че не сж подписитѣ на нѣкои фиктивни, или малолѣтни лица. Тримата констататори, членове на Бюрото, казватъ въ заявлението си, че, защото околийскиятъ началникъ билъ присѣствувалъ на избора, затова и тѣ не могли да подпишжтъ своето особено миѣние. Очевидно е, че съдържанието на това заявление никакъ не е за туй, защото, ако наистина тия лица сж били насилени отъ околийския началникъ, да подпишжтъ протокола безъ особено миѣние, тѣ щѣхъ да направжтъ поне въ края на своето заявление една забѣлѣжка или въ самия протоколъ; щѣхъ да се оплачжтъ отъ дѣйствиата на околийския началникъ, че не ги е билъ допуснжлъ, и за това не били могли да изложжтъ въ протокола своето особено миѣние. Въ дадения случай подобно нѣщо нѣма. Тия хора, ако дѣйствително бѣхъ справедливи въ своето оплакване, щѣхъ да приложжтъ въ писменното си заявление своето особено миѣние, и то на мѣстото още, гдѣто и когато не можеше да имъ въспрѣпятствува никой, и тогазъ все пакъ може да му дадемъ нѣкакво значение. Даже да допуснемъ, че това тѣхно миѣние не е могло да бжде изложено писменно въ протокола по нѣкакви външни или по други какви да е лични причини, пакъ тия три лица, като не сж се съгласили съ другитѣ членове, свои колеги, ни най-малко не измѣняватъ валидността на избора, когато болшинството на Бюрото се е произнесло за неговата правилностъ.

Г-нъ Краевъ пита: какъ г-нъ Арсениевъ, пропаднжлиятъ кандидатъ, да е могълъ да се избере въ Стамболово време, а сега не е могълъ да се избере. Дѣйствително, че и г-нъ Краевъ въ онова врѣме не можеше да се избере, и, ако сега се е избралъ, то благодарение на свободата на

избора, е могълъ да бжде избранъ. (Атанасъ Краевъ: Не е вѣрно! Азъ бѣхъ депутатъ въ Стамболово врѣме!) Слѣдователно, мотивитѣ, които навежда г-нъ Краевъ за опорочванието на този изборъ, сж неоснователни, и, като такива, не могатъ да се вземжтъ въ внимание.

Прѣдсѣдателъ: Молиж ония г-да прѣдставители, които приематъ заключението на комисията, да се признажтъ за правилно и редовно избрани за народни прѣдставители отъ добричката околия г. г. Даскалъ Д. Поповъ, Д. Десевъ и Хасанъ-Ефенди Алиевъ, да си вдигнжтъ ржката. (Болшинство.) Утвърждаватъ се.

Докладчикъ Иванъ Абрашевъ: Г-да прѣдставители! Ще ви докладвамъ избора въ провадийската околия.

Споредъ избирателнитѣ списъци, отъ 7414 души избиратели, се явили и гласоподавали 1702 души, отъ които получили вишегласие и сж прогласени за избрани народни прѣдставители г. г. Якимъ Ивановъ, който е получилъ 609 гласа, и Исмаилъ Арнаудовъ—593 гласа. Има и други кандидати, които сж получили: Лазаръ Дуковъ 507, Якимъ Денковъ 397, Господинъ Ивановъ 350, Янко Чучарковъ 281, Николай Драгановъ 107 и Иванъ Димовъ само 3 гласа. Никакви констатации нѣма да сж постѣпили по тоя изборъ, освѣнъ едно заявление, отъ единъ избирателъ, подадено на прѣдсѣдателя на Бюрото, въ което казва, че не билъ записанъ въ избирателнитѣ списъци, и молилъ да бжде записанъ. Прѣдсѣдателътъ на Избирателното Бюро оставилъ това заявление безъ послѣдствие, тѣй като той се е счелъ за некомпетентенъ въ това врѣме да направи това, което заявителътъ искалъ.

Въ дневника се вижда, че изборътъ редовно и законно се е произвелъ и че никакви нарушения не сж станжли. Така сжщо и Постоянната Коммисия се е произнесла върху този изборъ, че е законенъ и редовенъ, за какъвто го намѣри и провѣрочната комисия; заради това азъ, като докладчикъ на провѣрочната комисия, ходатайствувамъ прѣдъ васъ, г-да прѣдставители, да приемете прѣдложението на провѣрочната комисия и да утвърдите избора на двамата избрани за народни прѣдставители отъ провадийската околия, именно: г. г. Якимъ Ивановъ и Исмаилъ Арнаудовъ.

Прѣдсѣдателъ: Тѣй като никой не иска думата, полагамъ на гласуване. Които отъ г-да прѣдставителитѣ приематъ заключението на комисията, да се приемжтъ и утвърджжтъ за правилно и редовно избрани отъ провадийската околия за народни прѣдставители г. г. Якимъ Ивановъ и Исмаилъ Арнаудовъ, да си вдигнжтъ ржката. (Болшинство.) И така, признаватъ се за законно и правилно избрани народни прѣдставители отъ провадийската околия г. г. Якимъ Ивановъ и Исмаилъ Арнаудовъ и се утвърждаватъ.

Докладчикъ Георги Юруковъ. Г-да прѣдставители! Ще ви докладвамъ избора отъ свищовския окръгъ, никополска околия. Тоя изборъ се е извършилъ мирно и тихо и сж били провѣзгласени, както отъ Бюрото, така и отъ Постоянната Коммисия за законно и редовно избрани отъ тази околия за народни прѣдставители г. г. Николай А. Мариновъ и Христо Ивановъ. Отъ общото число на избирателитѣ 9296 души се явили и гласоподавали 2540 души,

отъ които Николай Мариновъ е получилъ 1574 и Христо Ивановъ 1574 гласа. Получили сж при това: Чорбаджиевъ 425 и Иванъ Мандиковъ 427 гласа. Бюрото, както казахъ, и Постоянната Комисия сж провъзгласили за избрани тия, които сж имали най-много гласове.

Въ врѣме на избора сж постигнали слѣдующитѣ двѣ оплаквания. Едно оплакване отъ селото Асѣново, и то не отъ селянитѣ, а отъ нѣкои специалисти по изборитѣ — защото, както ще се види отъ друго едно заявление, подписали сж сжщитѣ тия лица, и казватъ само това, че били избиратели отъ никополската околия. Оплакватъ се тия селяни, че имъ било прѣпятствувано отъ полицията да гласуватъ, и че Бюрото било отворено часа въ $7\frac{1}{2}$, когато е трѣбвало да бѣде отворено въ 8 часа. Обаче, туй тѣхно оплакване се оборва отъ другото второ заявление, подписано отъ сжщитѣ тия хора съ сжщия почеркъ, които пѣкъ въ това си второ заявление казватъ, че едвамъ селянитѣ отъ село Асѣново гласували, и ние, като пристѣпихме и почнахме да гласуваме, полицията ни испѣди. Ще рѣче, първото заявление се оборва отъ второто въ тази смисълъ, че съдържанието му не е вѣрно. Казватъ, въ първото заявление, че не гласували, а въ второто казватъ, че, едва почнахме да гласуваме, и ни испѣдихъ.

Сега прѣдъ видъ на това противорѣчие въ двѣтѣ заявления, и прѣдъ видъ на туй, че селянитѣ, които се оплакватъ, не казватъ, че сж избиратели отъ еди-кое си село, а сж ги подписали безсѣмѣнно нѣкои специалисти по изборитѣ, и че едното и другото заявление сж подписали едни и сжщи лица, комисията намѣри, че не се доказва съ нищо вѣрността на изложеното въ заявленията, и за това остави и двѣтѣ безъ послѣдствие. Провѣрочната комисия слѣдъ обстоятелственното разгледвание и изучаване, намѣри, че този изборъ е правиленъ; намѣри още, че Бюрото, както и Постоянната Комисия правилно сж прогласили г. г. Никола Мариновъ и Христа Ивановъ за законно и правилно избрани народни прѣдставители отъ никополската околия и като докладчикъ ме натовари да моля почтаемото Събрание да утвърди този изборъ.

Прѣдсѣдателъ: Понеже никой не иска думата, полагамъ на гласуване заключението на комисията. Моля ония г-да прѣдставители, които признаватъ за законно и редовно избрани за народни прѣдставители отъ никополската околия г. г. Никола Мариновъ и Христо Ивановъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, утвърждава се изборътъ на никополската околия като редовенъ и правиленъ.

Вълко Нейчовъ: Г-да! Ако си позволявамъ да ви занимаж една минута съ слабото си слово, то е, за да обърнж вашето високо внимание на една нужда за Нар. Събрание, именно, да искажж желание, щото за всички такива съмнителни контестации, които носѣтъ подписи съ недоказана идентичностъ на лицата, които сж ги подписали, да се отправляватъ въ прокурорския паркетъ за провѣрка, за да послѣдва наказание, ако се докаже, че подписитѣ, които носѣтъ тия контестации, сж фалшиви; защото, иначе, ние не ще се куртулисаме никога отъ такива контестации.

Докладчикъ Георги Юруковъ: Азъ ще обърнж вниманието на г-на Нейчова върху два подписа, които се намиратъ въ това заявление, гдѣто името на Никола Ив. Парцаловъ се намира на едно мѣсто, гдѣто е подписанъ самъ, а на друго мѣсто сж го подписали за неграмотността му. Ще рѣче, че едно и сжщо лице е подписано единъ пѣтъ — както тоя Парцаловъ, — като грамотенъ, а на друго мѣсто сж го подписали за неграмотността му.

Прѣдсѣдателъ: Понеже никой не иска думата, ще сж пристѣпи къмъ гласуване. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ заключението на комисията, да се признае за правилно произведенъ изборътъ въ никополската околия, и да се прогласѣтъ за редовно избрани народни прѣдставители г. г. Никола А. Мариновъ и Христо Ивановъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, утвърждаватъ се за законно избрани народни прѣдставители отъ никополската околия г. г. Никола А. Мариновъ и Христо Ивановъ.

Прѣдсѣдателъ: Желаетъ ли Нар. Събрание да се занимава съ прѣдложението, направено отъ г-на Нейчова, т. е. такива контестации, които носѣтъ фалшиви подписи, да се прѣпращатъ на прокурорския паркетъ? Прѣдложението на г-на Нейчова е слѣдующето: онѣзи контестации съ подписи незавѣрени отъ надлежната власть, да се испращатъ на паркета за провѣрване. Понеже той прави такова прѣдложение, азъ ще го турѣ на гласуване. Ония г-да народни прѣдставители, които приематъ прѣдложението на г-на Нейчова, да си вдигнатъ ржката. (Меншинство.) Не се приема.

Докладчикъ Георги Юруковъ: Ще докладвамъ избора на свищовската избирателна околия. Изборътъ се е почналъ въ 8 часа и се е закрилъ въ 5 часа. Прогласени сж за избрани народни прѣдставители г. г. Гавриилъ Неновичъ, Григоръ Д. Начовичъ и Атанасъ Данковъ. Отъ 12.294 избиратели отъ тая околия сж гласували 4124. Получили сж: Гавриилъ Б. Неновичъ 4034 гласа, Григоръ Д. Начовичъ 4033 гласа и Атанасъ Данковъ 4031 гласъ. Освѣнъ тѣхъ, получили сж Драганъ Цанковъ 179 гласа, Димитръ Грековъ 178 гласа и Никола Константиновъ 180 гласа. Нѣма никакви оплаквания.

Комисията по провѣрката на изборитѣ, като намѣри, че всички формалности, прѣдвидѣни отъ Избирателния Законъ, както прѣдварителни, тѣй и при избора и слѣдъ избора, сж изпълнени, то рѣши да се признае тоя изборъ за правиленъ и мене натовари да моля Нар. Събрание да го утвърди, като прогласи за народни прѣдставители г. г. Гавриилъ Неновичъ, Григоръ Д. Начовичъ и Атанасъ Данковъ.

Прѣдсѣдателъ: Тѣй като никой не иска думата, ще дамъ на гласуване заключението на комисията. Който приема заключението на комисията, да се признае за правилно произведенъ изборътъ въ свищовската избирателна околия и да се прогласѣтъ за редовно избрани народнитѣ прѣдставители г. г. Гавриилъ Б. Неновичъ, Григоръ Д. Начовичъ и Атанасъ Данковъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, утвърждаватъ се за законно избрани

народни прѣдставители отъ свищовската околия г. г. Гавриилъ Б. Неновичъ, Григоръ Д. Начовичъ и Атанасъ Данковъ.

Докладчикъ Никола Козаровъ: Ще докладвамъ избора отъ разградския окръгъ, а именно избора, станжалъ въ разградската избирателна околия. На 17-й Ноемврий въ Разградъ се е произвелъ изборъ за народни прѣдставители, като сж били запазени всичкитѣ прѣдварителни формалности, прѣдвидѣни въ Избирателния Законъ. Гласуването е починло въ 8 часа сутрѣнната и се е продължавало до 5 часа вечерта. Всички членове на Бюрото сж били на мѣстата си. Прѣзъ цѣлия день изборътъ е вървѣлъ мирно и тихо. Никакви извънредни случки не сж се случили. Слѣдъ прѣкръпяването на гласоподаването, провѣрили сж се избирателнитѣ списъци, отъ която провѣрка се е оказало, че отъ 14138 избиратели сж гласували 3312 души. Отворени сж били урнитѣ и отъ прѣброяването на бюлетинитѣ сж се оказали повече 4 бюлетини, които сж приложени при настоящето дѣло и Бюрото ги е смѣтало като недѣйствителни, понеже не сж били скрѣпени съ подписа на прѣдсѣдателя на Бюрото. Отъ полученитѣ гласове се е оказало, че г. г. Цони Георгиевъ е получилъ 2167 гласа, Саулъ Камбосевъ 2164 гласа, Етхемъ-Ефенди Хасановъ 2141 гласъ, Д-ръ Савва Иванчевъ 1113, Петко Каравеловъ 1111 гласа, Юрданъ Рашевъ 1111 гласа, Никола Хр. Габровски 33, Янко Сакжзовъ 33, Гавриилъ Георгиевъ 34, Гено Досевъ 25 гласа и др. 5—6 души по 2, 3 и 5 гласа. Дневникътъ по произвежданието на избора е съставенъ редовно и е подписанъ отъ всичкитѣ членове на Бюрото. Въ дневника е дадено обяснение на заявлението, което е получено отъ Бюрото въ деня на избора, но слѣдъ прѣкращението на гласуването. Около 5½ часа е постѣпило едно заявление отъ 25 души разградски избиратели, съ което се оплакватъ на Бюрото, че щомъ се отворили урнитѣ, билъ поставенъ воененъ кордонъ, съ което имъ се отнело възможността да контролиратъ провѣрката на избора, а отъ друга страна до вратата отъ къмъ общинското управление е имало свободенъ пропускъ за общинскитѣ агенти и други правителствени партизани, които занасяли съ снопове бюлетини въ провѣрочната стая. Понеже се бояли отъ това, то за правилността на избора искали да се затворятъ тия врата, да се отстрани полицейската и военна сила и да имъ се позволи да контролиратъ провѣрката на избора. Бюрото е поставило върху това заявление слѣдующата резолюция: „Взехъ се мѣрки и не станяхъ никакви безредни случаи.“ За сжщото заявление е споменато и въ дневника, че сж взети въ съображение оплакванията и слѣдъ това се пристѣпило къмъ провѣряване на всичкитѣ бюлетини. Сжщото това заявление се разгледа и въ провѣрочната комисия; обаче, и тя не обърна внимание на него, защото само съ него не може да се опорочи правилността на избора. Тѣ се оплакватъ, че имало нѣкаква врата, но въ дневника е казано, че тя била затворена и че имъ било допуснато контролъ при прѣброяването.

Провѣрочната комисия прие тоя изборъ за правиленъ и редовенъ, тѣй щото и азъ моля Нар. Събрание да го приеме за такъвъ и да утвърди избранитѣ лица за народни прѣдставители.

Прѣдсѣдатель: Тѣй като никой не иска думата, ще дамъ на гласуване заключението на комисията. Който приема заключението на комисията, щото да се признае за правилно произведенъ изборътъ въ разградската избирателна околия и за редовно избрани г. г. Цони Георгиевъ, Саулъ Камбосевъ и Етхемъ-Ефенди Хасановъ, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Значи, утвърждаватъ се за законно избрани отъ разградската избирателна околия народнитѣ прѣдставители г. г. Цони Георгиевъ, Саулъ Камбосевъ и Етхемъ-Ефенди Хасановъ.

Докладчикъ Никола Козаровъ: Ще докладвамъ избора, станжалъ въ кеманларската избирателна околия. Всичкитѣ изискуеми се отъ Избирателния Законъ формалности, както прѣдварителни, така и при избора, сж спазени. Споредъ дневника по произвежданието на избора, отбѣлзано е, че въ 9 часа е почнато гласоподаването. Другитѣ всички формалности сж спазени. Прѣзъ цѣлия день, отъ 5401 избирателъ сж се явили 820 души, отъ които е получилъ Хаджи Неджибъ-Бей 755 гласа, Хафусъ-Мехмедъ Байрактаровъ 64 гласа и Хафусъ-Мехмедъ 1 гласъ. Никакви оплаквания по тоя изборъ нѣма. Провѣрочната комисия, като взе прѣдъ видъ, че, ако и да се е открило гласоподаването въ 9 часа, което е станжло, вижда се, затова, защото Бюрото е чакало да се събератъ повече избиратели и тогава да се открие гласоподаването, счита това нарушение за неслѣществено, а и понеже нѣма кой да оспорва правилността на тоя изборъ, то тя го прие за правиленъ и редовенъ и моли Нар. Събрание и то да го приеме за такъвъ, като утвърди за правилно избранъ Хаджи Неджибъ-Бей.

Прѣдсѣдатель: Понеже никой не иска думата, ще дамъ на гласуване прѣдложението на комисията. Който приема прѣдложението на провѣрочната комисия, щото да се признае за правилно произведенъ изборътъ въ кеманларската избирателна околия и за редовно избранъ прѣдставителъ Хаджи Неджибъ-Бей, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Значи, утвърждава се за законно избранъ отъ кеманларската околия за народенъ прѣдставителъ Хаджи Неджибъ-Бей.

Докладчикъ Никола Козаровъ: Ще докладвамъ избора, станжалъ въ поповската избирателна околия. Сжщо и по тоя изборъ всичкитѣ изискуеми отъ Избирателния Законъ формалности сж спазени. Гласуването е починло въ 8 часа и е било прѣкратено въ 5 часа. Отъ 8834 избиратели явили сж се и сж гласоподавали 1410 души, отъ които г. г. Дилю Кънчевъ е получилъ 648 гласа, Елисей Първовъ 472 гласа, Симеонъ Кюджиевъ 420 гласа, Велико Димовъ 371 гласъ, Христо П. Хаджиевъ 306 гласа, Драганъ Хр. Чакъровъ 300 гласа, Андрей Милевъ 71 гласъ и т. н. още нѣколко души по 40, 20 и 15 гласа. Бюрото слѣдъ провѣрката е прогласило за избрани г. г. Дилю Кънчевъ и Елисей Първовъ. При провѣряването на бюлетинитѣ е

намѣрена една разлика, споредъ отбѣтките въ избирателните списъци, отъ 3 бюлетини, които сж се оказали бѣли и които не сж били смѣтани отъ Бюрото. Дневникътъ е подписанъ отъ всички членове на Бюрото съ исключение на поповския градско-общински кметъ, който е билъ сжщеврѣменно и кандидатъ въ тоя изборъ; той подписалъ протокола при особено мнѣние, въ което се казва (Чете.) „Първо, че прѣдсѣдателътъ на избора, въпрѣки чл 56-й, повика полицията вътрѣ въ Бюрото, безъ да вземе мнѣнието на членоветъ на Бюрото, и то, безъ да имаше нѣкакви спрѣчвания отъ страна на избирателитѣ, както се вижда отъ самия протоколъ, че не е имало никакви безредици, че изборътъ е вървѣлъ мирно и тихо прѣзъ цѣлия день, но цѣльта на прѣдсѣдателя е да сплаши избирателитѣ, което и постигнѣ, защото прѣзъ цѣлия день началникътъ и приставътъ му ходѣхъ изъ вътрѣ на изборния салонъ, между избирателитѣ, вътрѣ въ самото Бюро, а стражаритѣ стояхъ въоръжени на вратата на изборния салонъ и избирателитѣ се промѣквахъ между тѣхъ до вечерта.“ Обаче, това мнѣние е несправедливо, защото той е билъ единъ отъ кандидатитѣ и даже е получилъ 300 гласа. Той, като заинтересовано лице, не е навелъ нищо сжщественно, а само казва, че имало стражари, когато отъ друга страна нѣкъ се вижда, че прѣдсѣдателътъ на Бюрото е распоредилъ, щото тия стражари да пазѣтъ на вратата, да не влизѣтъ въоръжени хора или нѣкъ съ тояги. Независимо отъ това, има още едно друго оплакване отъ нѣкой си Савва А. Кюлджиевъ, който казва, че се явилъ да гласоподава, но прѣдсѣдателътъ на Бюрото не го е допуснѣлъ, защото го нѣмало записанъ въ избирателнитѣ списъци. Слѣдъ това, той отишѣлъ и взелъ отъ поповския кметъ удостовѣрение да бѣде допуснѣтъ да гласува, но, когато той се върнѣлъ въ избирателното мѣсто, урнитѣ били вече затворени. Тѣй щото, освѣнъ това оплакване, друго оплакване нѣма да е било подадено отъ нѣкой избирателъ, което да оспорва правилността на избора.

Затова провѣрочната Коммисия прие тоя изборъ за правиленъ и редовенъ и моли Нар. Събрание да го приеме и то за такъвъ, като утвърди за народни прѣдставители избранитѣ г. г. Димо Кънчевъ и Елисей Първовъ.

Прѣдсѣдателъ: Понеже никой не иска думата, ще положж на гласуване заключението на провѣрочната коммисия. Който приема прѣдложението на провѣрочната коммисия, щото да се признае за правилно произведенъ изборътъ въ поповската избирателна околия и за редовно избрани народнитѣ прѣдставители г. г. Димо Кънчевъ и Елисей Първовъ, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Значи, утвърждаватъ се за законно избрани отъ поповската избирателна околия народнитѣ прѣдставители г. г. Димо Кънчевъ и Елисей Първовъ.

Докладчикъ Иванъ Лиловъ: Г-да народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ избора, станжлъ въ бургаския окръгъ, и най-напрѣдъ избора, станжлъ въ бургаската избирателна околия. При произвежданието на избора въ тая околия сж испълнени всичкитѣ изискуеми отъ закона формалности: Бюрото е било съставено редовно, гласоподаването е било почнѣто въ опрѣдѣления отъ Закона часъ, а

така сжщо въ опрѣдѣления часъ е било и прѣкжснѣто. Слѣдъ това е билъ съставенъ надлежниятъ дневникъ за станжлия изборъ, отъ който се вижда, че въ тая околия отъ 8027 души избиратели гласували сж 1917 души и че отъ това гласуване сж получили вишегласие г. г. Д-ръ Цони Тотевъ съ 1010 гласа и Иванъ Хаджи Петровъ съ 914 гласа. Другитѣ кандидати сж получили: Йови Воденчаровъ 620 гласа, Д-ръ Ношковъ 539 гласа, Д-ръ Димчевъ 386 гласа, Дим. Петковъ 348 гласа и още нѣколко души по нѣколко гласа. Противъ редовността на тоя изборъ има постѣпили двѣ заявления, отъ които едното е подписано отъ 10 души избиратели, а другото отъ 5 души. Въ първото заявление заявителитѣ казватъ, че списъцитѣ на двѣ села не ги било имало въ Бюрото, и затова 200 души избиратели нѣмали възможность да гласуватъ и били лишени отъ избирателното си право. Тия села сж именно селото Скефъ и селото Кайнарджа. Въ второто заявление се казва за нѣкоя си шайка отъ 60—70 души, че била разгонила и испотрепала 2000 души избиратели на опозиционеритѣ Д. Петковъ и Д-ръ Димчевъ — 2000 души били разгонени отъ 60—70 души. Смѣшно нѣщо! Отъ тия заявления първото не е взето въ внимание отъ Бюрото, като неоснователно. И дѣйствително, не е основателно, защото селата Кайнарджа и Скефъ сж малки села: Скефъ е отъ 20—30 къщи и едва ли сж отишли отъ него да гласоподаватъ 4—5 души, а селото Кайнарджа може да има до 100 къщи, отъ които едва ли сж отишли на избора 20—30 души. При все това, Бюрото отъ друга страна казва, че и тѣ сж гласували.

Второто заявление тоже е оставено безъ послѣдствие, като неоснователно, и много справедливо е постѣпило Бюрото въ тоя случай. Тѣй сжщо и провѣрочната коммисия остави тия заявления безъ послѣдствие, като неоснователни, и намѣри, че правилно и редовно е произведенъ изборътъ въ бургаската околия и провѣзгласи за редовно избрани народни прѣдставители получившитѣ вишегласие г. г. Д-ръ Цони Тотевъ и Иванъ Хаджи Петровъ, като ме натовари да помолж Нар. Събрание да ги признае и тѣ за такива и да ги утвърди.

Прѣдсѣдателъ: Понеже никой не иска думата, ще положж на гласуване заключението на провѣрочната коммисия. Който приема заключението на коммисията, за да се признае за правилно произведенъ изборътъ въ бургаската околия за народни прѣдставители и за редовно избрани получившитѣ вишегласие кандидати г. г. Д-ръ Цони Тотевъ и Иванъ Хаджи Петровъ, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Значи, утвърждаватъ се за законно избрани отъ бургаската околия народни прѣдставители г. г. Д-ръ Цони Тотевъ и Иванъ Хаджи Петровъ.

Докладчикъ Иванъ Лиловъ: Сега ще пристѣпнѣ къмъ докладване на карнобатския изборъ. По този изборъ сж испълнени всички законни формалности — идеаленъ изборъ. Отъ 5730 души избиратели, гласоподавали сж 1696 души, отъ които получили г. г. Х. Минѣ Поповъ 1200 гласа и Димитръ Войнаковъ тоже 1200 гласа; другитѣ кандидати сж получили: Иванъ Христовъ 491 гласъ, Минчо Нейчовъ 495 и други трима по единъ гласъ. По този изборъ нѣма

подадени никакви заявления. Затова азъ ви моля, г-да народни представители, да го приемете за законенъ и редовенъ и да провъзгласите за избрани народни представители: г. г. Х. Миня Поповъ и Димитръ Войнаковъ.

Прѣсѣдателъ: Понеже никой не иска думата, то ще положъ на гласуване заключението на комисията, което е: да се признажтъ за народни представители отъ карнобатската околия: г. г. Х. Миня Поповъ и Димитръ Войнаковъ. Които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Утвърждава се.

Докладчикъ Иванъ Лиловъ: Айтоската околия. И по този изборъ сж изпълнени всичкитъ формалности. Отъ 5432 души избиратели гласоподавали сж 1559 души, отъ които сж получили: г. г. Желчо Д. Желѣзовъ 1528 гласа и Лазаръ Гавалюговъ 31 гласъ. Противъ избора нѣма подадени никакви заявления.

Провѣрочната комисия намѣри и този изборъ за редовенъ и законенъ и ме натовари да ви моля да го приемете за такъвъ, като признаете за избранъ народенъ прѣдставителъ г-на Желча Д. Желѣзовъ.

Прѣсѣдателъ: Понеже никой не иска думата, ще положъ на гласуване прѣдложението на комисията, което е: да се признае за редовенъ и законно избранъ народенъ прѣдставителъ въ айтоската околия г-нъ Желчо Д. Желѣзовъ. Които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Утвърждава се.

Докладчикъ Иванъ Лиловъ: Анхнаеската околия. И въ тази околия сж спазени всички формалности и изборътъ е станалъ мирно, тихо и редовно. Резултатъ: отъ 4714 души избиратели гласоподавали сж 1008, отъ които получили г. г. Манолъ Стефановъ 742 гласа, Ахилей Мавриди 260 гласа, Янко Сакжзовъ 5 гласа и Юсуфъ Мурадовъ единъ гласъ. По този изборъ нѣма подадени никакви заявления. Само въ дневника за избора сжществувва забѣлжка, че се намѣрили три бюлетини повече, отъ колкото били отбѣлжани избиратели. Това нѣщо Бюрото не взело въ внимание, като е отхвърлило тѣзи бюлетини, защото били сгнати по двѣ въ една. Провѣрочната комисия намѣри за редовенъ и този изборъ и ме натовари да ви моля да го приемете и вие за такъвъ и прогласите за избранъ г-на Манола Стефановъ.

Прѣсѣдателъ: Ще положъ на гласуване прѣдложението на комисията, което е, да се признае за редовно и законно избранъ народенъ прѣдставителъ въ анхнаеската околия г-нъ Манолъ Стефановъ. Които приематъ това прѣдложение на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Утвърждава се.

Г-нъ докладчикътъ Атанасъ Данковъ има думата.

Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Г-да народни представители! Ще ви докладвамъ изборитъ отъ нѣкои околии на татаръ-пазарджикския окръгъ. Първата е пещерската околия. По този изборъ сж спазени всички законни формалности. Въ деня на избора сж постъпили двѣ заявления и една телеграмма има пратена днесъ отъ канцеларията на Нар. Събрание въ провѣрочната комисия. Първото заявление е подписано отъ 201 избиратели, съ което заявяватъ,

че нѣкои били гласували по нѣколко пѣти, а на други не се допускало да гласоподаватъ. Прѣсѣдателътъ на Бюрото е положилъ резолюция, че не е истина изложеното въ него, и го оставилъ безъ послѣдствие. Второто заявление е подписано отъ 70 души. Въ него казватъ, че полицията и войската заградили 500 души избиратели вънъ отъ изборното мѣсто, до вратата, и не имъ било позволено да гласуватъ или да упражняжтъ своитъ избирателни права. По-надолу тѣ казватъ, че, ако часътъ и да станалъ 4, но избирателитъ отъ Пещера, най-малко 700 души, не били гласували и не имъ дали възможность да упражняжтъ своитъ избирателни права. Въ третия пунктъ казватъ, че командующиятъ войската капитанъ Вапцаровъ видѣлъ, когато прѣсѣдателътъ на четвъртата секция пусналъ единъ снопъ бюлетини въ кутията. Прѣсѣдателътъ отговаря на първия пунктъ, че никому не е запрѣщавано да влиза въ двора на избирателното мѣсто; на втория пунктъ — че пещерскитъ граждани гласоподавали цѣли 6 часа наредъ, т. е. че отъ 8 часа сутрѣнъта до 2 часа подиръ обѣдъ селенитъ отъ пещерската околия, които били дошли да гласоподаватъ, изгласували. Трето, че не е вѣрно, че прѣсѣдателътъ на четвъртата секция е пушалъ съ снопъ бюлетини въ урната; вслѣдствие на което и това заявление било оставено безъ послѣдствие. Телеграммата има съдържание, подобно на второто заявление, че имало стражари и войска, които не имъ позволявали да упражняжтъ своитъ избирателни права. Копие има обнародвано и въ вѣстниците, и азъ мисля, че нѣма нужда да се чете. (Гласове: Да се прочете, да се прочете!) Добръ, ще я прочетж. Тя има слѣдующето съдържание: (Чета.) „Произведения вчера тукъ изборъ, по пълномощното на станалия днесъ тукъ митингъ отъ 1500 души избиратели, считаме за незаконенъ и крайно полицейски, защото полицията и войската отстранихж съ пушкитъ си и шашкитъ си повече отъ 1500 избиратели отъ изборното мѣсто и не допуснахж на цѣли села да гласуватъ; арестувахж, както въ навечерието, така и въ деня на избора пѣ-виднитъ граждани. Правителственната шайка, хора подъ отхраната на властѣта, цѣла рота войници и ескадронъ стражари тѣпчехж най-безсрамно урнитъ съ бюлетини. Цѣлата полиция безсрамно заплашваше избирателитъ и имъ даваше зорленъ бюлетини. Ангелъ Горановъ и Михалъ Такевъ.“ — Тѣ сж пропаднали кандидати.

Вечерта, когато се е свършилъ изборътъ, се е намѣрило, че отъ 7815 души избиратели гласоподавали сж 3693 души, отъ които за г-на Стефана Консуловъ сж гласували 2598 души, за г-на Данила Юрковъ 2605 души, които и прогласили за избрани народни представители въ пещерската околия. Опозиционни кандидати сж били: г. г. Михаилъ Такевъ и Ангелъ Горановъ, отъ които първиятъ е получилъ 1097 гласа, а вториятъ 1089 гласа.

Провѣрочната комисия, като има прѣдъ видъ, че при произвежданieto на този изборъ не е имало никакви сжществени нарушения, тѣй като самото Бюро не е уважило заявленията, подадени отъ страна на заявителитъ и ги оставило безъ послѣдствие, ме натовари да моля и васъ да се съгласите и признаете този изборъ за редовенъ и

законенъ, като признаете за избранници отъ пещерската околия г. г. Даниилъ Ст. Юруковъ и Стефанъ Н. Консуловъ.

Атанасъ Краевъ: Г-да прѣдставители! Вѣроятно е, че и този изборъ ще бѣде потвърденъ, но менѣ ми се струва, че по-кървавъ изборъ отъ този надали е станѣлъ. Вие виждате, че има сериозни оплаквания. Имало е хора бити и наранени, имало е бюлетини, пуцани въ урнитѣ. Тѣзи оплаквания, мислѣ, сѣ повече отъ сѣщественни. Комисията много легко прѣминѣлоа по тѣхъ. Най-малкото, което въ този случай трѣбва да направи Нар. Събрание, то е, да отреди една анкета и, ако се констатира тия факти и се докаже, че при такива насилия е произведенъ изборътъ, то сигурно е, че ще бѣде касиранъ. Тѣй щото, азъ правѣ прѣдложение за анкета.

Найчо Цановъ: Г-да прѣдставители! Като взимамъ думата, азъ ще ви моля да бѣдете така добри да не се отнесете съ такова прѣдубѣждение къмъ ония нѣща, които ще искажъ прѣдъ почитаемото Народно Събрание. Азъ съмъ най-новиятъ изъ между васъ, но азъ ни най-малко нѣмамъ прѣдъ видъ да правѣ прѣдизвиквания. Азъ ще се стараж да взимамъ думата само тогава, когато мислѣ, че е най-нуждно да се кажѣтъ нѣколко думи въ една священная ограда, каквато е настоящата, къмъ която сѣ обрѣнати погледитѣ на цѣлия народъ, на този народъ, който не знажъ да ли има равенъ на себе си по страдания.

Прѣдлежи, г-да прѣдставители, да бѣде утвърденъ, споредъ както е прѣдложила почитаемата провѣрочна комисия, произведениятъ въ гр. Пещера изборъ. Азъ се обрѣщамъ, г-да прѣдставители, къмъ васъ, безъ да взимамъ прѣдъ видъ, по какъвъ начинъ сте дошли тукъ да заемете това високо звание — да бѣдете народни избранници. Азъ се обрѣщамъ къмъ васъ, като къмъ български синове, и бихъ желалъ да поставите интереситѣ на отечеството по-високо отъ нашитѣ партизански страсти. Азъ съмъ опозиционеръ, принадлежжъ къмъ опозицията и може да се прѣдстави случай да кажъ, защо не съчувствувамъ на днешното правителство. Но азъ, г-да прѣдставители, ще ви моля да скѣпите мнѣнията на опозицията, защото само чрѣзъ стѣлкновението на мнѣнията ще можемъ да намѣримъ сиротинята, която се намира скрита изъ кюшетата на България и която се нарича истина. Отъ когато се започнахъ провѣркитѣ на изборитѣ, едно нѣщо забѣлѣзвамъ, че тукъ искатъ да се проведѣтъ теории чудновати, а именно, че само тогава единъ изборъ може да се счита за опороченъ, когато при другъ начинъ би могло да се даде единъ другъ резултатъ, би могло да се даде друго влияние на самия резултатъ на избора. Тукъ се каза отъ мнозина докладчици по разни избори, че, ако на едно мѣсто е отнето правото на 500 души избиратели да гласоподаватъ, трѣбва да се вземе въ внимание, да ли тия 500 гласа цѣлкомъ турнати къмъ числото на противнитѣ кандидати, ще бѣдѣтъ достатѣчни, за да надвижѣтъ на ония, които сѣ получили повече гласове, и, ако излѣзе противното, тогава тоя изборъ не може да се счита за опороченъ. Тѣй ни казахъ мнозина отъ г-да достопочи-

таемитѣ оратори въ Нар. Събрание. Позволете ми, най-слабиятъ, може би между васъ, да се не съгласѣ съ тая ужасна теория. Ако на друго мѣсто това не може да се допуца, толкова по-малко може да се допусне у насъ. Вие или Събранието е най-високото тѣло въ една държава. Вамъ ще прѣдлежи, г-да, да се произнасяте по разни закони; вие ще имате да издавате закони противъ фалшификаторитѣ. И какво ще ви кажѣтъ, като кажете, че, който прави фалшификация, се наказва? Несъмнѣнно ще отговорѣтъ: ами вие ли, фалшификатори, имате право да правите такива прѣдосторожения на насъ? Вие ще искате да вѣдѣте моралъ въ обществото? Ами вие нѣмате право да сѣдете моралъ въ обществото, когато сами сте се избрали съ опорочени срѣдства. Ето защо, г-да прѣдставители, азъ мислѣ, че трѣбва да се обрѣща внимание, когато има нѣкой порокъ въ нѣкой изборъ. Колкото и да е малъкъ този порокъ, какъвто и да е той, той ще се лѣгне на челото ни. Вѣобще на този порокъ ще има право съ прѣсти да показва цѣлъ народъ. И тѣй, пятното ще бѣде все по-големо и по-големо.

Думата е за пещерския изборъ. Почитаемиятъ докладчикъ даде едно кратко очертание на този изборъ. Азъ имахъ вчера случай да прочетѣ нѣкои други документи по този изборъ, отъ които документи бѣлѣжкитѣ имамъ направени тукъ прѣдъ себе си. Прѣди всичко, г-да прѣдставители, бие на очи едно твърдѣ важно обстоятелство. Единъ членъ отъ Бюрото е останѣлъ на особено мнѣние, единъ членъ отъ Бюрото контестира, че въ 4¹/₂ часа подиръ пладнѣ сѣ дошли 500 души избиратели, но полицията и властѣта не имъ позволила да влѣзѣтъ въ избирателното мѣсто и да подадѣтъ своитѣ бюлетини. Има сѣщо подадени въ сѣщия день двѣ заявления, подписани едното отъ 205 души, а другото отъ 11 души. Тия заявления сѣ получени отъ Бюрото и върху тѣхъ има направени бѣлѣжки, че сѣ постѣпили въ 4 часа, но азъ направихъ смѣтка, че 205 души, за да можѣтъ да се подпишѣтъ на една хартия, най-малко е трѣбвало единъ часъ; слѣдователно, въ 3 часа, ако не на 500 души, ако не и на 1500 души, както съобщава телеграммата за митинга, то нека допуснемъ, че само на 205 души е отнето правото да влизатъ въ изборното мѣсто. Тогазъ не е ли опороченъ тоя изборъ? Така щото азъ мислѣ, ако не друго, то най-правилно ще бѣде, за да запазимъ своето достолѣние, достолѣнието на Правителството, по крайнѣй-мѣрѣ, да се опрѣдѣли една анкета, ако не и окончателно да се унищожи изборътъ, защото азъ мислѣ, че има достатѣчно мотиви, за да се унищожи изборътъ; но ако не казвамъ друго, то по крайнѣй-мѣрѣ да се съгласите съ прѣдложението на г-на Краева, да се назначи една анкета да изслѣдва тия нѣща и, ако сѣ вѣрни, вѣрвамъ, че никой отъ васъ не ще да се съгласи да има по между себе си за другаръ такъвъ, който се е избралъ при такива пороци, каквито сѣ станѣли въ Пещера. На основание на нашата журналистика, на основание на общественото мнѣние и на основание на вашата съвѣсть, г-да прѣдставители, мотиви има даже още днесъ да унищожимъ тоя изборъ — това е моето мнѣние.

И азъ вѣрвамъ, г-да прѣдставители, че вие ще забѣлѣжите, че то излиза отъ избѣникъ на искренности. Това имамъ да кажа.

Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Менъ ми се струва, г-да народни прѣдставители, че при докладването на този изборъ азъ обяснихъ, че има да сж подадени двѣ заявления, отъ които едното е било съ 202 подписа, а другото съ 14. Сега, ако г-нъ Цановъ е броилъ подписитѣ и е намѣрилъ, че въ едно сж били 205 подписа, а не 202 и въ другото 11, а не 13 или 14, това, мисля, не е Богъ знае какъвъ грѣхъ, защото доущамъ, че може да съмъ ги челъ не добрѣ. Колкото се касае до забѣлѣжката, че сж били лишени отъ гласуване 500 души избиратели, азъ не знамъ, да ли това е вѣрно, или не, защото виждамъ тукъ, на заявлението, че прѣдсѣдателътъ на Бюрото е турилъ резолюция, че това, което се излагало въ него, не било истина. Затова и провѣрочната коммисия не можа да даде вѣра на тия подписи, толкова повече, че всичкитѣ сж написани отъ една рѣка и съ моливъ и не сж завѣрени отъ никое учреждение. Ето защо азъ мисля, че мнѣнието на провѣрочната коммисия, което прѣди малко исказахъ, е много справедливо, и затова моля Нар. Събрание да приеме и утвърди избора. (Атанасъ Краевъ: Кой ще завѣрива подписитѣ него день?) Има да допълниж и това още, че, ако прибавимъ и тия 202 гласа къмъ тия, които сж получили опозиционнитѣ кандидати, сѣ пакъ не ще може да се добие числото 2600 гласа.

Даниилъ Юруковъ: Г-да прѣдставители! Азъ взехъ дума не за да ви убѣждавамъ, че изборътъ ми е правъ, а да ви кажа, какво станж, когато той се произвеждаше, та да можете да си съставите онова мнѣние, което ви е нужно, прѣди да вдигнете рѣка за или противъ. Азъ съмъ избранъ за народенъ прѣдставителъ отъ пещерската околия петъ пѣти: два пѣти като опозиция и три пѣти като кандидатъ, който поддържа Правителството. Азъ ще да расправяж, какъ е билъ станжлъ изборътъ, за да видите, до колко е вѣрна тая гюрюлтия, по която се вдигна толкова голѣма вѣрва, и която има за цѣлъ да се каже, че изборътъ въ Пещера е станжлъ такъвъ и онакъвъ; че моралътъ, който иска да проповѣдва г. Цановъ, нѣма тукъ своето основание, защото, слава Богу, и ние претендираме да имаме толкова моралъ, да мислимъ, че трѣбва да се гласуватъ такива закони, които да бѣдѣтъ справедливи и задължителни не само за насъ, но и да даватъ моралъ и за другитѣ; че, слѣдователно, Нар. Събрание нѣма да се опозори като отъ насъ прѣдставители и че, като сме дохождали тукъ 5 пѣти като прѣдставители отъ пещерската околия, не сме дохождали нито по-рано, нито сега съ помощта на незаконни срѣдства, както може да мислѣтъ нѣкои. Азъ ще да ви кажа начина, по който е станжлъ изборътъ въ Пещера, за да видите, че тая вѣрва, за мнѣ нѣкакви насилия, съществува само въ главитѣ на фантазори и нѣма нищо общо съ фактическата страна на изборитѣ.

Г-да прѣдставители! Слѣдъ издаванетоъ указа за изборитѣ почнахъ, разбира се, на всѣкъдѣ да се правѣтъ агитации за избирание народни прѣдставители. Азъ не съмъ отивалъ на самото мѣсто да правѣж агитация, защото въ

продължение на 16 години петъ пѣти съмъ избранъ за народенъ прѣдставителъ отъ пещерската околия, та, слѣдователно, хората ме познаватъ и ме познаватъ толкова добрѣ, защото тамъ съмъ роденъ и пораснахъ, та нѣмаше нужда да отивамъ да кандардисвамъ избирателитѣ да ме избиратъ или не. Сега, първо и първо, на 8-й Ноемврий, на Св. Михаилъ, на именния день на бившия пещерски прѣдставителъ, който се казва Михаилъ, една тѣлапа отъ 20—30 души негови приятели, които той има само да викатъ „урра“, отива у него и се понапива малко. Въ това врѣме полицията, която обвиняватъ, че била толкова звѣрска, та ги клала, не имъ е казала нищо. Тая тѣлапа излиза отъ Такева, отива прѣдъ кѣщата на околийския началникъ и започва да вика: „духъ, пухъ, духъ, пухъ“. Околийскиятъ началникъ, като видѣлъ това, което ставало по 12—1 часа, поисква да узнае, какво е това *духъ, пухъ*, и попитва едного: кои сте вие и защо викаете така; но тѣ, безъ да му отговорѣтъ, продължаватъ да викатъ *духъ, пухъ*. Като разбралъ, че това *духъ, пухъ* е било насочено противъ него, той употребява стражари, за да ги распрѣсне, и тѣ се разбѣгватъ. Стражаритѣ, употребени отъ околийския началникъ въ случая, сж били много малко. Въ недѣля, на 10-й Ноемврий, Такевъ свиква митингъ и за какво му е билъ тоя митингъ и какво е щѣлъ да прави, азъ не знамъ. Това като се узнава, отива при него помощникътъ на околийския началникъ и му казва: г-не, заявявамъ ви, че, за да можете да направите митингъ, трѣбва да искате прѣдварително позволение. Нъ въпрѣки това, камбанитѣ забиватъ, събиратъ се нѣколко граждани и полицията, която се състояла отъ 7—8 души стражари, за да не стане нѣкакво смущение, отстъпва и тѣ направятъ митингъ. Околийскиятъ началникъ, като видѣлъ, че полицията е слаба, защото всичкитѣ стражари били 10 души, — тамъ мѣстото е горско и сж распрѣснѣти стражаритѣ, — поисква отъ Т.-Пазарджикъ още четирима стражари, които му се и испращатъ. Тия четирима стражари пристигатъ въ Пещера въ Срѣда, на 13-й Ноемврий вечеръта. *Палититѣ*, които ги знаете, като се научаватъ, че тия стражари сж отъ тая полиция, отъ която тѣ се боѣтъ, отиватъ нарочно, та сѣдатъ въ дюкяна, гдѣто били стражаритѣ, и захванжли да викатъ *духъ, пухъ*. Стражаритѣ, като узнаватъ, че това се е касало до тѣхъ, хванжло ги ядъ и защото единъ отъ палититѣ се хванжлъ за джеба, за да не би да има револверъ и да го извади, поискватъ да ги хванжтъ, но тѣ избѣгватъ вѣнъ отъ кръчмата, издаватъ сигналъ, събиратъ се нѣколко души и напѣватъ да биѣтъ стражаритѣ. Стражаритѣ, като се виждатъ въ опасностъ, трѣгватъ да бѣгатъ всички къмъ казармата си, но въ това врѣме палититѣ удрятъ камбанитѣ, събиратъ се 15—16 души и отиватъ да нападнатъ околийското управление — казармата на стражаритѣ. Тамъ излиза единъ старъ 50—55 годишенъ човѣкъ и ги пита: кѣдѣ отивате, г-да? Въмѣсто отговоръ, тѣ почватъ своето си *духъ, пухъ*, но старецътъ продължава: Ама вие не знаете ли закона? Въ това врѣме единъ отъ нападателитѣ на казармата издига едно дърво, удари единъ стражаръ и той пада на земята. Като видѣли това, тѣ по-

мислили, че стражарът е убит и се разбѣгватъ. Ударениятъ нея вечеръ стражаръ и до сега лежи боленъ въ т.-пазарджикската болница. Сѣщо така сѣ наранени и още други двама стражари, които прѣди нѣколко дня излѣзохъ отъ болницата. Тия немирници не бидохъ арестувани въ сѣщото врѣме и нѣколко дня не закачахъ никого отъ тѣхъ, до гдѣто най-послѣ се получи заповѣдь отъ Пазарджикъ да бѣдѣтъ арестувани. Щомъ се получи заповѣдта отъ окръжния управителъ и започнахъ да ги ловѣтъ и арестуватъ, единъ отъ немирниците избѣга въ Пазарджикъ, но тамъ го хваняхъ и арестувахъ. Щомъ го арестувахъ, започнахъ да пращатъ телеграмми до Министерството и до много други мѣста, че се правили насилия надъ избирателитѣ и вслѣдствие на това въ Сѣббота се даде заповѣдь на мировия сѣдия да имъ вземе гаранция и да ги пусне. Въ Сѣббота вечерта имъ вземахъ гаранция, пуснахъ ги и въ Недѣля всичкитѣ живо и здраво бѣхъ на избора.

Колкото до това, гдѣто казватъ, че въ Пещера било протекло кръвъ по улицитѣ повече отъ баташкото клане, то не е вѣрно. Отъ всичкитѣ хора, които сѣ участвували въ избора, само бащата и вуйчото на Такева сѣ били налегнати или натиснати, безъ да сѣ били уврѣдени нѣщо. Тѣ сѣ били всичко двамина, на които е текла кръвъта по улицитѣ и които, безъ да сѣ били даже одраскани, нарочно сѣ се прѣвѣрзали и казвали, че били наранени. — Сега до тукъ бѣше прѣдговорътъ, за да дойдѣ до станѣлия изборъ.

На сутрѣнѣта азъ отидохъ на избора пѣрвъ пѣтъ, защото, да ви кажѣ правото, до тогава не бѣхъ ходилъ на изборъ, макаръ и да съмъ билъ избранъ вече петъ пѣти. Азъ ще да расправѣхъ, какъ е станѣлъ моя изборъ не за това, че има нужда да ви увѣрявамъ за неговата правилностъ, но да видите, до колко сѣ умѣстни голѣмитѣ думи „полицейски натрапенници“, „изверги“, „полиция“, това и онова и най-сетнѣ да си направите сѣждение, каква е тая врѣва, която се прави на лѣво и на дѣсно, че се клалъ свѣтътъ, за да се избере не той, ами оня. Азъ заявявамъ тукъ, че не приемамъ да бѣдѣ прѣдставителъ на тая околия, ако да знаехъ, че само на единъ човѣкъ е ударенъ единъ шамаръ. Азъ съмъ избранъ отъ Пещера, както ви казахъ, толкова пѣти, и никой пѣтъ не е било случай да се казва лоша дума. Въ Стамболово врѣме азъ самъ оцѣнихъ, че не е нужно да си давамъ кандидатурата да ме избиратъ и тѣ не ме избирахъ, защото ги увѣрявахъ, че не е възможно да се избѣрѣ. — Сутрѣнѣта, г-да прѣдставители, когато отидохъ въ Пещера заедно съ избирателитѣ, които ме придружавахъ и които идѣхъ да гласуватъ за мене, забѣлѣжихъ — по моето оцѣнение, — че само отъ Брацигово и околнитѣ му 3-4 села бѣхъ трѣгнѣли около 800 души. Сутрѣнѣта въ Пещера заварихме около 6, 7 или 800 души чепинци и тия хора сѣ всичкитѣ наши партизани, между които имаше и нѣколко тѣхни партизани. Подиръ малко пристигна и г-нѣ Стефанъ Консуловъ отъ с. Радилово съ 250—300 души избиратели. Подиръ дойдохъ козарци, сѣдиновци, бѣговци, чанакчиевци, кричимци и др., така

щото, можѣ да ви увѣряхъ, г-да прѣдставители, че него день имахме ефективъ повече отъ 2000 души народъ, който още не бѣше гласувалъ; но да ли сѣ гласували 2200, 2400 или 2800 души, не можѣ да кажѣ, защото не съмъ ги броилъ. Започнахъ се гласоподаванието, но, като видѣхъ своята некадѣрностъ, тозъ часъ всички захваняхъ да викатъ: насилие, полицейски избори и пр. Като чухъ това, азъ повикахъ г-на Горанова и го попитахъ, защо викатъ: полицейски избори, насилие. Той само ми отговори: да; но по-послѣ г-нѣ Горановъ самъ призна прѣдъ мене моето надмощие, като ми каза: „дѣйствително, вие имате 1000 души повече отъ насъ. Отговорихъ му на това негово признание, че не сѣ повече, но, че колкото ги имамъ, стигатъ, и единъ гласъ да е, и той стига за да спечелѣ избора. Въ това врѣме, когато се произвеждаше изборътъ, постоянно стояхъ до 300 души пещерци на урнитѣ, така щото никакво злоупотѣбление не можеше да стане, нито пѣкъ можеше да приближи до урнитѣ нѣкой стражаръ. Повтарямъ да кажѣ, че на изборното мѣсто нѣмаше никаква жандармерия и че поведението на началника и тѣрпението на жандармерията, които стояхъ отъ възъ, бѣхъ примѣрни, защото отъ тѣхна страна не се каза ни една лоша дума. Това се продължаваше цѣлъ день, а самъ Такевъ, като виждаше своето падание, цѣлъ день, съ своитѣ 30-40 души другари, викахъ, ревахъ: „долу“, „горѣ“, така щото отъ негова страна се правѣше цѣлъ день гюрюлтия. Най-послѣ часътъ приближи 5 и г-нѣ Такевъ почна да вика съ високъ гласъ: „Г-нѣ Гичевъ! Този 10 пѣти гласува.“ — Пакъ е скромненъ, му се отговаряше, на твоя изборъ 10 пѣти гласува, а сега баремъ три пѣти. — А пѣкъ той това взимаше за сериозно. Въобще се познаваше, че това бѣхъ подигравки, но лоша дума да се каже или да се заплаши нѣкой, нѣмаше. Примѣрно бѣше поведението на полицията. Всички се чудѣхъ на тѣрпението ѣ, защото противникитѣ постоянно викахъ: духъ, духъ, духъ; пухъ, пухъ, пухъ. То бѣше чудо, г-да прѣдставители. Най-послѣ дойде часътъ 5. Като дойде часътъ 5, дойдохъ пещерци и казахъ, че не сѣ още гласували. А забѣлѣжете, че въ Пещера има и турци. Турцитѣ искахъ да гласуватъ за мене. Г-нѣ Бобековъ, прѣдсѣдательтъ на Бюрото, не имъ даде да гласуватъ, а даде да гласуватъ само българитѣ, за да не кажѣтъ послѣ, че имало пристрастие. Гласувахъ, гласувахъ и не се наситихъ. А отъ турцитѣ само 15 души гласувахъ, а другитѣ си отидохъ, защото имаше силенъ вѣтѣръ и снѣгъ. Какъ не сѣ гласували пещерци? Въ 5 часа казахъ, че не сѣ гласували 100 души. Пуснахъ ги и слѣдъ като гласувахъ, питахъ ги: има ли още? Тѣ тогава казахъ, че имало още 500 души, а зорѣтъ имъ бѣше да гласуватъ цѣла нощъ. Забѣлѣжете, г-да прѣдставители, че по-лани, когато всичко бѣше добро за Такева и той се избираше, гласувахъ 594 души пещерци за него, а за мене — само 30 души. Тогива той бѣше добръ, а тая година не е добръ, че получихъ повече гласове отъ него.

Относително Батакъ, има да кажѣ, че отъ 525 души избиратели, казватъ, че сѣ били дошли 290 души. Възможно ли е да дойдѣтъ толкова? Забѣлѣжете, г-да прѣд-

ставители, че Батакъ е 20 километра далеч от Пещера и сж гласували 290 души, а всъщност знаете, че даже избирателитѣ отъ градоветѣ, които сж центрове на околинѣтѣ, не отиватъ половината избиратели да гласуватъ, а отъ Батакъ — 290 души! И така, казахъ имъ, че не можемъ да чакаме цѣла нощъ. Прѣброихъ се бюлетинитѣ, обяви се резултатътъ на избора и написа се протоколъ. На другия денъ какво направихъ? Негова милостъ, г-нъ Такевъ, чункимъ имаше леснина, събра митингъ и каза, че били 1500 души. Тѣ не бѣхъ 1500 души, а имаше 300—400 души хора събрани пещерци и батачани, и той крѣскаше нѣщо по срѣдата и приказваше, а азъ заминихъ прѣзъ митинга и се свърши работата.

Независимо отъ това, г-да прѣдставители, тѣхна милостъ сутрѣшната, когато нѣкои отъ помацитѣ чепински, които бѣхъ дошли да гласуватъ, дойдохъ да ни поздравятъ, тѣ ги нападнахъ и на едногo счупихъ главата, на другогo ржката, на трети едно и на четвърти друго. Сега добръ, сждете вие, г-да прѣдставители: полицията ли е упражнявала насилия върху тия г-да, или тѣ надъ полицията? Вие бждете сждии.

Послѣ, прѣзъ цѣлия денъ на избора, нито единъ отъ моитѣ избиратели не можа да намѣри нито хлѣбъ да яде, нито вода да пие. Ако имахъ нѣщо донесено отъ дома имъ, ядохъ; защото, ако отидеше нѣкой въ града да си купи нѣщо за петъ пари, или щѣхъ да го биѣтъ, или щѣхъ да го испѣждѣтъ, или щѣхъ да го оплюѣтъ. Тѣ сж, дѣто ги наричатъ палити. Сега въпросътъ е ясенъ. Тѣ иматъ въ Пещера 600 гласа и отъ Батакъ 290 — ставатъ 890, отъ тукъ, отъ тамъ, отъ селата иматъ, — понеже има въ всѣко село по двѣ партии, едната съ кметството, а другата противъ кметовѣтѣ, — набрали още 200 гласа, всичко 1090 гласа. И по-лани, г-нъ Такевъ, нѣмаше повече. Слѣдователно, каква пропорционалностъ повече искатъ? Съ какво толкова е билъ всѣхитенъ народътъ отъ двѣ години насамъ, та да се мисли, че Такевъ щѣлъ да получи повече гласове? Азъ искахъ да ви кажъ това, г-да прѣдставители, а вие, ако щете, утвърдете избора, ако не щете, проводете анкета.

Риза Ибрахимовъ: Азъ благодарѣмъ за дългитѣ обяснения, които даде г-нъ Даниилъ Юруковъ. Сега по тоя изборъ има прѣдъ насъ нѣколко заявления, за които г-нъ докладчикътъ расправи, че единъ човѣкъ е писалъ два реда заявление и отъ долѣ били подписани нѣколко имена съ една ржка и съ едно перо. Но възможно ли е, щото между тия подписавши да не е имало едно грамотно лице, което да се подпише съ своя ржка? Такива заявления азъ намирамъ, че нѣматъ никакво значение, защото трѣбва да станѣтъ по формалния редъ. Затова азъ се чудѣмъ, че прѣдговорившиятъ, г-нъ Краевъ, дава сериозно внимание на тѣхъ и настоява да се назначи една анкетна комисия. Не е лесно да се назначи една анкетна комисия, безъ да има фактически, основателни доказателства, защото една анкетна комисия струва на правителството 2000 лева разноски, които ще излѣзѣтъ отъ гърба на населението. Затова, безъ да има силни фактически доказателства, азъ съмъ на мнѣние, че, по такива безосновни заявления, не трѣбва да се назначава

анкетна комисия, а трѣбва да се признае, че изборътъ е редовенъ и да се утвърди.

Атанасъ Краевъ: Г-да прѣдставители! Изслушахме обясненията, които даде г-нъ Даниилъ Юруковъ, но имаме и обяснения или описание на избора отъ г-на Такева. Ако г-нъ Юруковъ е нашъ колега и трѣбва да му вѣрваме, то и г-нъ Такевъ до миналата година бѣше насъ колега, поне на по-големата частъ отъ засѣдавшиѣтѣ тукъ; слѣдователно, и нему не може да се не вѣрва съвършенно. Азъ, ако искахъ да се назначи една анкета, то не бѣше затуй, че има доказателства, защото, ако имаше такива доказателства, каквито изисква Риза-Ефенди Ибрахимовъ, тогава щѣхме направо да искаме да се касира тоя изборъ. Ние искахме анкета само да се провѣри: до колко е вѣрно това, което се твърди отъ едната страна, и онова, което се твърди отъ другата страна; защото имаме двѣ страни. Нито г-нъ Юруковъ ни прѣдстави такива доказателства, каквито изисква Хаджи-Риза Ефенди, нито пъкъ г-нъ Такевъ е въ състояние да тикне цѣлата пещерска околия да си тури подписитѣ въ заявлението до Нар. Събрание, или пъкъ да докара 50 души свидѣтели, които подѣ клѣтва да дадѣтъ показанията си. Ако прѣдлагамъ да изберемъ анкетна комисия, то е, за да се добиемъ до истината. Това е именно, което искаме отъ васъ. Но вие сте господаритѣ и можете да не опрѣдѣлите анкетна комисия, а да утвърдите избора.

Георги Юруковъ: Г-да народни прѣдставители! Взимамъ думата не за да защитѣмъ избора, защото много добръ се обясни работата, а взехъ думата, за да отблъснѣмъ казването на почитаемия видински народенъ прѣдставителъ, г-нъ Цановъ, по отношение упрѣкитѣ, които направи той по приетата практика отъ комисията по провѣрката на изборитѣ. Каза ви той, че ужасна практика се е въвела въ тая комисия. Ако се окаже, че нѣкое обстоятелство не е опорочило избора, че туй не е измѣнявало резултата, тогава се е взимало рѣшение да не се провѣрѣва, а споредъ него, какви и да сж били нарушенията, малки или голѣми, трѣбвало да се провѣрѣватъ. Тия думи ме смутихъ, и най-повече, като ги чухъ отъ единъ човѣкъ, който, както се научихъ, борави съ законитѣ. Известно е нему, че тълкувателитѣ на законитѣ дѣлѣтъ нарушенията на съществени и несъществени. Ако нарушенията не сж съществени, оставятъ ги за винаги безъ послѣдствие. Тая практика, която се приспособява отъ сждилищата, нѣма защо и комисията по провѣрката на изборитѣ да не я приспособява. Вижда се въ случая, че се дава заявление отъ нѣколко хора, които сж подписани съ единъ почеркъ. Прѣди всичко, отъ формална точка се хвърля подозрѣние, че тия лица не сж подписали, а ги е подписалъ другъ нѣкой, безъ да вземе тѣхното съгласие, и вижда се, второ, че, даже и да е отнето правото на тия лица, пакъ резултатътъ на избора нѣмаше да бжде измѣненъ. Да положимъ, че тукъ е случаятъ съ 200 подписа — цифрата е по-крупна и до нѣкъдѣ може да се уважи. Но понеже се прави упрѣкъ за всичкитѣ избори, прѣдставете си, че има оплакване отъ 5 души, че имъ е било отнето правото на гласоподаване. Развѣ за това, че такива 5 души сж се оплакали, Нар.

Събрание трѣбва да испраща анкета, и слѣдъ като анкетата установи обстоятелствата, на които тѣ се домогватъ, като установи фактитѣ, които авансиратъ, да дойде съ докладъ и да каже, че туй е установено, и при все туй не ще утвърдимъ избора? Менѣ ми се струва, че такава теория, която авансира почитаемиятъ видински прѣдставителъ, не може по никой начинъ да се приеме; иначе, би значило, щото Събранието само себе си да компрометира. Такива оплаквания, които не измѣняватъ резултата на избора, не трѣбва да се уважаватъ.

Той намѣри тая практика ужасна. Обаче, той, въ заключение на рѣчта си, авансира една още по-ужасна практика, като казва, че трѣбва да обръщаме внимание и на журналистиката. Развѣ ние, при провѣрката на изборитѣ, трѣбва да вземемъ „Свобода“ и „Народни Права“ и отъ тѣхъ да черпимъ своитѣ данни? Това нѣщо е повече отъ смѣшно, и азъ се чудѣ, какъ почитаемиятъ видински народенъ прѣдставителъ ви авансира такова нѣщо. Журналистиката у насъ, за голѣма жалостъ, не може да служи за мѣрило, отъ което да се основаваме на общественото мнѣние.

Тая практика е приета отъ провѣрочната коммисия, и азъ взехъ думата, както казахъ, г-да народни прѣдставители, като прѣдсѣдател на тая коммисия, на която имахъ честта да бѣдж избранъ, вземахъ думата, казвамъ, за да я защитѣ.

Иванъ Ст. Гешовъ: Г-да прѣдставители! Ще ви моля да изслушате и мене по тоя изборъ, защото азъ исхождамъ отъ мисълта, да може да се втѣлпи въ ума и духа на почитаемитѣ народни прѣдставители, къмъ която страна и да принадлежатъ тѣ, убѣждението, че не всичко, което се говори, и не всичко, което се пише въ вѣстниците и списанията, може да бѣде истинно по отношение на изборитѣ изобщо и по отношение специално на нѣкои конкретни случаи, какъвто е именно сега разискваниятъ се пещерски изборъ. Практиката на Нар. Събрание не е установена отъ минхлитѣ двѣ сесии, но е установена отъ повече години насамъ. Това е извѣстно на Нар. Събрание. И тая практика не може да се измѣни вслѣдствие нѣкои заявления, подадени и подписани, не отъ отдѣлни лица, но съ една ржка стотини души. Извѣстно е на почитаемия г-нъ Цановъ, извѣстно е и на всичкитѣ други почитаеми г-да, както отъ опозицията, така и отъ болшинството, че въ всѣки изборъ, въ всѣко мѣсто и при всѣкакви обстоятелства, благодарение на политическото въспитание у насъ, благодарение на нашитѣ политически нрави, за които всинца трѣбва да съжаляваме, не е мжчна работа да се напишатъ заявления и да се турятъ подписи на стотина или хиляда души, било съ единъ почеркъ, било, за разнообразие, съ 2, 3 или най-много съ 4. Тѣ сж обикновенни приѣми на агитаторитѣ и партизанитѣ, които приѣми, въ всѣки случай, могатъ да се упражнятъ не само отъ едната страна, но могатъ да се упражнятъ и отъ другата страна. Недоволнитѣ кандидати, като не могатъ да излѣзатъ отъ урнитѣ, било тѣ лично, било чрѣзъ своитѣ хора, въ суматохата на умоветѣ, при несполуката или при перспективата на неспо-

луката, прибѣгватъ къмъ такива фокуси, които, въ момента на самооболщението и отчаянието, мислятъ, че могатъ да бѣджатъ отъ извѣстна полза въ Нар. Събрание, при провѣрката на изборитѣ. Горчиво се мамѣтъ, обаче, всички тия — позволете ми думата — невѣжественни партизани, които мислятъ, че съ подаване на подобни заявления бихж могли да направятъ услуга комуто и да било и както и да било. Ето защо менѣ ми се чини, че г. г. Краевъ и Цановъ нѣма да настояватъ, щото Нар. Събрание да се счете за длъжно, негрѣмѣнно да взима въ внимание такива заявления не само при сегашния случай, съ избора въ пещерската околия, но и въ други случаи. Нар. Събрание, г-да, не е вземало такива заявления въ внимание, защото не може да ги вземе. Но да положимъ още, че Нар. Събрание би се съгласило на минута да вземе въ съображение такива заявления, които на менѣ, въ моитѣ очи и въ очитѣ на всичкитѣ добросъвѣстни, честни и лойялни хора, не могатъ да служатъ, освѣнъ за една бѣла хартия. Да положимъ, думамъ, че Нар. Събрание, ще ги вземе въ внимание. Какво излиза отъ това? Да положимъ даже, че твърденията, които се заявяватъ съ тия хартии, сж истински. (Атанасъ Краевъ: Тогазъ?) Тогазъ, г-нъ Краевъ, нѣма да излѣзе резултатътъ, който тия невѣжественни хора, съ подаването на тия заявления, бихж желали да излѣзе. Казватъ, че 205 души хора не сж гласували. Ами какво е, че 205 души не сж гласували? Да положимъ, че дѣйствиелно не сж гласували; прибавете ги къмъ гласовѣтъ на г-на Такева и неговия другаръ и ще видите, че далечъ стоѣтъ отъ числото, получено отъ г. г. Юркова и Консулова. (Атанасъ Краевъ: Не е само това оплакание!) У насъ това е. Ето защо, казвамъ, че Нар. Събрание и да бѣше ги взело въ внимание, желаемииятъ резултатъ на избора не можеше да се постигне.

Колкото за упрѣкитѣ, укоритѣ и обвиненията, които се направихъ по случай на пещерския изборъ било въ тия заявления, било въ други книжа и вѣстници, било въ специални притурки на вѣстници, които се явяватъ сегизъ-тогизъ като метеори въ Южна България, — въ тия писания ще да видите всевъзможни нападения и обвинения било противъ приятелитѣ и партизанитѣ на избранитѣ кандидати, било изобщо противъ Правителството, било въ частностъ противъ полицията, — за тѣхъ, казвамъ, г-нъ Даниилъ Юрковъ, мойтъ уважаемъ и старъ приятелъ, — който не е натурникъ въ тая околия, както сега той исповѣда, но който се радва на симпатията и любовта на туй население, изъ срѣдата на което той е излѣзълъ и което той е прѣдставлявалъ било прѣдъ Нар. Събрание, било прѣдъ властта, и не само когато е ималъ честта да бѣде членъ въ Нар. Събрание, но и когато е билъ вънъ отъ него, защото той винаги е носилъ симпатиитѣ на туй население, вънъ, може би, отъ града Пещера, на населението отъ околията вкупомъ, цѣликомъ, — г-нъ Юрковъ, казвамъ, имá добрината да ни каже: какви сж били перипетиятѣ и подвизитѣ на тѣй нареченитѣ палити въ града Пещера и околията. Азъ нѣма да се простирамъ върху тѣхъ, защото не съмъ билъ очевидецъ, нито съмъ могълъ да вникнѣ въ ми-

стернозните дѣяния на туй дружество, извѣстно подъ фирмата на палити; но онова, което знаех, то е, че тия, които се оплакватъ отъ нѣкакви насилия, извършени при избора въ пещерската околия, насилия, които тѣ възвеличаватъ въ угрожающа размѣри, които, на първъ погледъ, дѣйствително възмушаватъ всѣки честенъ и добросъвѣстенъ човѣкъ, азъ знаех, казвамъ, че сжщитѣ тия хора, въ избора прѣзъ 1894 година, безъ никакви скрупули, безъ никакъвъ срамъ, безъ никаква съвѣсть, пропхдихъ съ крѣви всичкото туй селско население, което бѣше отишло въ Пещера да избира г-на Данила Юруковъ. И благодарение на тия подвизи на приятелитѣ на г-на Такева, онуй население се лиши тогава отъ възможността да упражни своето избирателно право, и, намѣсто да гласоподава, биде принудено да се оттегли не само отъ урнитѣ, но и отъ стѣнитѣ на града Пещера, гдѣто присѣствието не му бѣше възможно. (Гласове: Вѣрно! — Атанасъ Краевъ: Защо утвърдихте тогазъ тоя изборъ? Или защото бѣше вашъ приятель!) Това е доказателство, г-нѣ Краевъ, че ние не сме толкова пристрастни, колкото искате да кажете; това е доказателство, че не сме толкова недобросъвѣстни, когато сме болшинство. Именно, това доказва онуй наше поведение при провѣрката на избора на бившия пещерски прѣдставителъ. Азъ бихъ желалъ, водимъ отъ туй доказателство и други още, да направите едно добросъвѣстно оцѣнение на работитѣ, и да имате добрината всѣки пжтъ да признавате това наше безпристрастие, както и ние отъ своя страна, при похвалнитѣ дѣяния на опозицията, и при лоялното поведение на нѣкои отъ нейнитѣ членове, никога не сме отказали да ржкоплѣщимъ на тѣхнитѣ дѣяния и да казваме, че и ние да бѣхме на ваше мѣсто, сжщото бихме направили. (Шумни ржкоплѣскания. — Гласове: Браво!)

Въ другитѣ подробности не бихъ желалъ да влизамъ. Едно нѣщо, обаче, има, което бихъ желалъ да втѣлпжъ въ духа, въ ума на всички народни прѣдставители, то е, че цифритѣ най-ясно говоржтъ за тоя изборъ. Азъ се простирамъ върху тѣхъ не за туй, че бихъ ималъ азъ или моитѣ приятели сѣнка отъ съмнѣние върху тоя изборъ; но моето горещо желание е да вдигна туй съмнѣние, което може да съществува у нашитѣ приятели отъ лѣвницата. Пещерската околия се раздѣля на двѣ страни. Избирателитѣ отъ гр. Пещера и Батакъ сж приятели и привърженици на г-на Такева и на другаря му Горанова. Г-нѣ Юруковъ се призна, че отъ гр. Пещера, отъ българското население, нѣма ни единъ гласъ. 600 и толкова гласа отъ Пещера сж дадени за Такева и Горанова. Отъ Батакъ, който ималъ 500 избиратели, дадени сж бюлетини пакъ за Такева и Горанова. Съ исклучение само на нѣколко гласа, всички други села въ околията принадлежжтъ било по симпатия, било по политически убѣждения, било по политически възглѣдове, на партията, на която принадлежжтъ г. г. Юруковъ и Консуловъ. Това е извѣстенъ фактъ въ цѣла Южна България, и това е вѣрно. За доказателство на това ще кажъ, че, когато трѣгнжжхъ избирателитѣ отъ Брацигово, гдѣто бѣше сборниятъ пунктъ на всичкитѣ избиратели отъ околнитѣ села, тѣ сж били на брой 1200 души, защото

отъ околнитѣ села е имало 700 души, които сж били дошли още отъ вечерята, въ Сжббота, да прѣнушуватъ въ Брацигово и на заранята, заедно съ 500 души отъ Брацигово, потеглили вкупомъ да отиджтъ въ Пещера, гдѣто сж гласоподавали за своята листа. При такива данни и факти, които можжтъ да се провѣржтъ, и като се има прѣдъ видъ минжалото, като се има прѣдъ видъ начинѣтъ, по който е билъ произведенъ изборѣтъ въ 1894 г., и условията, които сж били толкова възделени на г-на Такева, щото той е желалъ да се възобновижтъ, за да осигури избора, — по види се, за негово нещастие обстоятелствата не сж могли да му спомогнжтъ, види се, че селското население се е окуражило отъ присѣствието на кандидатитѣ и е отишло вкупомъ да гласоподава, условия, които не сж могли да се повторжтъ при избора отъ 1894 г. — не ще съмнѣние, че изборѣтъ трѣбваше да излѣзе въ полза на кандидатитѣ г. г. Юруковъ и Консуловъ, както щѣше да излѣзе и въ 1894 год., ако не бѣше употребено насилие и ако не бѣхж ранени 70 до 80 души хора, за които има заведено дѣло въ паркета.

Ето защо, азъ мислж да приемере и утвърдите избора, защото нѣма нужда отъ анкета, защото виждаме, че излѣзлитѣ изъ урнитѣ лица сж, нѣма съмнѣние, хора, които можжтъ да иматъ довѣрието на пещерскитѣ избиратели, и че дѣйствително нѣма за какво да се упрѣква или укорява пещерскиятъ изборъ. Увѣренъ съмъ, че никакъвъ укоръ не може да се направи на пещерския изборъ, защото споредъ моитѣ свѣдѣния, освѣнъ книжата, които има по тоя изборъ, той е произведенъ при такива правилни, нормални и законни условия, щото въ Южна България, ако не въ Сѣверна България, не знаехъ, да ли има другадѣ произведенъ такъвъ изборъ. Истина, че г. Такевъ, при многото качества, които има, е човѣкъ *remuant*, има си вѣстникъ, обича да пише, той е младъ човѣкъ, който има амбиция, и много на мѣсто, отъ най-малкитѣ работи обича да прави въпроси, които отъ послѣ отъ неговия кржгъ се развиватъ и достигатъ съвршенство, като най-послѣ се трансформиратъ въ нѣкакво си дружество, тѣй нарѣчено „Палитѣ“; но, ако не бѣше г-нѣ Такевъ съ своя характеръ, съ своята енергия, съ своята дѣятелностъ, съ своя духъ на прѣувеличения, азъ ви увѣрявамъ, че за пещерския изборъ нѣмаше и дума да става, нѣмаше и заявление да има, нѣмаше и Нар. Събрание да губи толкова врѣме съ провѣрката му.

Вѣлко Нейчовъ: Поиска се анкета по провѣрката на пещерскитѣ избори. Една подобна анкета не би се оправдала, освѣнъ отъ специална точка зрѣние гледано. Доказа се отъ повече отъ единъ прѣдставителски столъ, и всички знаемъ, че Пещера е огнище на отчаяни партизански борби, че, както отъ едната страна, така и отъ другата, има множество човѣци отчаяни, за да надвижжтъ въ единъ изборъ. Ако Нар. Събрание е наклонно да постави една анкета, тая анкета не би могла да се оправдае, освѣнъ отъ това специално съображение. Исканъ да кажъ, че подобна анкета могла би да бѣде елементъ, който да внесе примирие, ако то е възможно, въ духоветѣ. (Смѣхъ.)

Найчо Цановъ: Азъ ще бждж съвѣмъ краткъ, защото не обичамъ да говорѣмъ дълги рѣчи. Ще отговорѣмъ на почитаемия прѣдставителъ отъ Нова-Загора, г-нъ Юруковъ, слѣдующето. Тая практика нарѣкохъ ужасна, ако се приеме въ нашето Събрание, защото за да изгонимъ, ако се докаже, напр., че има изгонени пещерски избиратели около 500 души, дошли, за да си подадѣтъ гласа за нар. прѣдставители, това значи, г-да прѣдставители, че е имало ужасни насилия, за да се изгонятъ 500 души; това значи тиранизиране на население отъ 5000 души; това значи да стоиш затворени подъ ключъ, да не можеш да гласоподаватъ; това значи, както бѣше въ Стамболово врѣме, да дойдеш и да казваш, че сж гласоподавали 7000 души избиратели, че азъ съмъ гласоподавалъ, когато азъ не съмъ гласоподавалъ. За това, казвамъ, въ такъвъ случай трѣбва да обърнемъ твърдѣ сериозно внимание върху самата стойност на нарушенията. (Иванъ Абрашевъ: Стамболистите сж ваши другари!) Никога не съмъ билъ Стамболист и никога нѣма да бждж.

Иовъ Титоровъ: Ако г-нъ Абрашевъ си позволява да оскърбява, тогава ние ще оскърбимъ хора, които стоиш по-високо, защото не ние сме били Стамболисти . .

Прѣдсѣдателъ: Нѣмате думата.

Иовъ Титоровъ: Ако сме били Стамболисти, не сме били безчестни.

Прѣдсѣдателъ: Моля, нѣмате думата.

Найчо Цановъ: (Продължава.) Азъ ви казахъ, г-да прѣдставители, че нѣмамъ намѣрение да правѣмъ отъ всѣки въпросъ опозиция. Азъ желямъ искрено да издигна гласа си и ви увѣрявамъ, каквото щете мислите за това, което ще кажъ, — но това мое казване излиза отъ дълбочината на моето сърдце и душа, защото напълно вѣрвамъ въ това, за което говорѣмъ. Не затова ще говорѣмъ, защото ще искаме да правѣмъ опозиция било на Нар. Събрание, било на Правителството.

Азъ казахъ, че такава една практика, такава една доктрина не трѣбва да се провежда въ Нар. Събрание, защото ние трѣбва да видимъ, какво е качеството на нарушенията, качеството на фалшификациите и на насилията, и ако тия дѣяния сж отъ такова естество, щото опорочаватъ самия изборъ, трѣбва да ги признаемъ за сжщественни, и, слѣдователно, да касираме избора, ако ли не, да го утвърдимъ; а ако пъкъ се колебаемъ, не остава друго, освѣнъ да назначимъ една анкетна коммисия, за да изслѣдва работата.

По отношение думите на прѣдговорившия достопочитаемъ прѣдставителъ г-нъ Гешевъ ще кажъ слѣдующето: като запитваше нѣкои други прѣдставители, той каза: даже, ако се констатира това, за което има оплакване по пещерския изборъ, знаете ли какво ще излѣзе? Знаемъ, казвамъ азъ. Ще излѣзе слѣдующето: че въ 4 часа дошли 700 души избиратели да подадѣтъ гласа си, но не могли да гласоподаватъ; ще излѣзе това, че избирателите отъ селата Кричимъ, Фотенъ, Айдиново, Баня, Корово и пр. сж гласоподавали по 10 пѣти; ще излѣзе, че полицията и войската сж заградили пѣти и не позволили на 500 души

избиратели да гласоподаватъ; ще излѣзе това, което митингътъ на другия день иде да удостовѣри, че на 1500 души избиратели е отнето правото да гласоподаватъ въ деня на избора. Ето това е, което ще се докаже. И ако се докаже, азъ мисля, че почитаемото Нар. Събрание нѣма да се съгласи съ прѣдложението на мюсюманския прѣдставителъ, който каза, че трѣбва да се скѣпимъ за 2000 лева, които ще се похарчатъ, за да констатираме една истина. Има нужда, казвамъ, истината да се констатира за да вдигнемъ пятното. ако такова сжществува. 2000 лева не сж много пари. Ние харчимъ за други нѣща много повече пари. Ще дойде бюджетътъ и ще видите, какви сумми се харчатъ. За 2000 лева ли ще се скѣпимъ тогава, когато ще зависи да очистимъ едно пятно, което може да лежи на тая священная ограда, въ която сме се събрали?

Георги Юруковъ: Г-да народни прѣдставители! Г-нъ Цановъ взе думата и искаше да говори върху практиката, която се провежда по проверката на изборите; но понеже той си позволи да говори върху пещерския изборъ, то позволете и менъ да говорѣмъ отъ своя страна върху тоя изборъ.

Прѣди всичко ще кажъ, че възгледите на г-на Цанова, които той авансира, сж съвършено неистински. Ако приемете, г-да народни прѣдставители, че г-нъ Такевъ на 4 часа може да доведе 500 души да гласоподаватъ, тогава отъ 8—4 часа колко души можеше да доведе? Ако всичките му гласове сж 1000, а на 4 часа ималъ минимумъ 500 гласа, то, ако направимъ смѣтка, ще да има отъ 8—4 часа поне 3000 гласа. Понеже се установява отъ дѣлото, че, както за пещерските, така и за баташките избиратели е имало отдѣлни секции, то въ такъвъ случай никакво прѣпятствие не е имало за тяхъ прѣзъ врѣмето на избора. Не е вѣрно, прочее, че тия хора, които г-нъ Такевъ довелъ на 4 часа, не сж били гласоподавали. Но пъкъ установява се друго едно нѣщо, което не се каза, и азъ ще го кажъ, а то е, че не 500 души, а около 200 души, когато г-нъ Такевъ видѣлъ, че пропада изборътъ му, устроилъ да нападнатъ урните. Това се казва отъ всичките избиратели на пещерската околия. Съобщили на полицията и тя е била длъжна слѣдъ тия донесения да вземе прѣдхранителни мѣрки. Полицията е изпълнила своята обязанностъ въ случая и затуй никакви упреки не трѣбва да ѝ се правятъ. Изборите сж били свободни, защото полицията, ако е имала право и ако е била длъжна да пази едни избиратели, длъжна е да пази и другите. Пещерските избиратели сж имали намѣрение да нападнатъ, и полицията е била длъжна да запази другите избиратели отъ таквото нападение.

Прѣди 3 години, г-да народни прѣдставители, когато станяхъ избирателъ за окръжни съвѣтници въ гр. Пещера, брациговци, заедно съ околните села, около 1000 души, дойдохъ и какво се случи? Случи се, че въ дуvara на черквата, гдѣто нашите избиратели гласоподавахъ, Такевите хора, устройватъ една засада отъ жени и дѣца въ съседните на черквата стаи, за да хвърлятъ камъни, и отъ това сражение, което Пещерци дадохъ, излѣзохъ 109 и сло-

вомъ сто и деветъ души ранени, между които имаше много тежко ранени и боледувахъ по 2—3 мѣсеца. Този народъ въ Пещера, за срамъ на България, носи и названието „палити“. Тѣ искахъ да подиграватъ брациговци, които въ врѣме на възстанието сръщу турцитѣ, сж казвали, кога да подпалватъ тона, „палитѣ“ вмѣсто „пли“. Това е, както казахъ, за подигравка на брациговци. Менъ ми се струва, че всички вие, г-да прѣдставители, ще ги укорите за това тѣхно поведение, ще си съставите сжщото мнѣние за тѣхния мораленъ уровень и ще се усѣмните даже въ тѣхния патриотизмъ и българско чувство.

Даниилъ Юруковъ: Ще кажъ само двѣ думи. (Шумъ. — Гласове: Исчерпанъ е въпросътъ!) Най-долна и най-гнусна и безсрамна лъжа е това, дѣто казватъ, че полицията била обградила Бюрото и не била дала да се гласоподава. Това сж неокачествими думи. Азъ цѣль денъ бѣхъ тамъ и не видѣхъ никому нѣщо да се каже, и полицията даже никакъ не се намѣси. Войската не се намѣси за друго, освѣнъ да поддържа реда, и никому не каза никаква дума. Само единъ безсѣвѣстенъ човѣкъ може да казва това. (Гласове: Исчерпанъ е въпросътъ!)

Прѣдсѣдатель: Ще пристѣпимъ къмъ гласуване. Моля ония г-да прѣдставители, които приематъ прѣдложението на комисията, щото изборътъ, станжлъ въ пещерската околия, да се признае за правиленъ и редовенъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Утвърждаватъ се за народни прѣдставители отъ пещерската околия г. г. Даниилъ Юруковъ и Стефанъ Н. Консуловъ.

Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Ще докладвамъ избора, станжлъ въ ихтиманската околия. Въ този изборъ сж спазени всичкитѣ законни формалности. Въ деня на избора сж послѣдвали двѣ заявления, отъ които едно съ 11 подписа, въ което се казва, че войската и полицията стояла прѣдъ носа на Бюрото и полицейскитѣ приставъ и околийскитѣ началникъ стояли на вратата на избора и агитирали за правителствения кандидатъ. Резолюцията, поставена върху едното отъ тия заявления, е: „Войската и полицията сж повикани отъ мене, когато прѣдъ Бюрото се произведе скандалъ, прѣди да бжде то отворено, за въдворение реда и тишината. Подписалъ прѣдсѣдатель: Т. Г. Сираковъ“. Второто заявление е подписано отъ 17 души, които казватъ, че Юрданъ Цоневъ, търговецъ, билъ арестуванъ, безъ да е гласоподавалъ. Върху това заявление има поставена резолюция, че било постѣпено съгласно чл. 56-й отъ Избирателния Законъ. Други никакви заявления нѣма подадени. Вечерта, когато се прѣкратило гласоподаването, оказало се, че отъ 4583 души избиратели сж присѣтствували и гласоподавали 2024 души, които за Стоянъ Петковъ подали 1565 гласа и за неговия съперникъ Д-ръ Георги Странски 459 гласа.

Комисията, като има прѣдъ видъ, че тия двѣ заявления сж неоснователни, остави ги безъ послѣдствие и намира, че и този изборъ е редовенъ, и ме натовари да ви помоля да го приемете и утвърдите и вие за такъвъ.

Прѣдсѣдатель: Ще положъ на гласуване прѣдложението на комисията, което е: да се признае изборътъ, извършенъ въ гр. Ихтиманъ, за редовенъ и законенъ и да се провъзгласи за избранъ народенъ прѣдставитель отъ тая околия г-нъ Стоянъ Петковъ. Който приема това прѣдложение, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Утвърждава се изборътъ на г-на Стоянъ Петковъ.

Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Ще ви докладвамъ избора, станжлъ въ т.-пазарджикската околия. И по него изборъ сж спазени всичкитѣ законни формалности. Прѣзъ цѣлия денъ на избора не сж постѣпили никакви заявления. Вчера се получи въ Нар. Събрание едно заявление отъ Иванъ С. Войводовъ, адвокатъ въ гр. Т.-Пазарджикъ и избирателъ отъ сжщата околия, съ което той заявява, че Трандафилъ Шарковъ, отъ с. Црънча, членъ на избирателното Бюро и прѣдсѣдательствующъ на 6-та избирателна секция, допуснжлъ си е да не спуща въ урната никакъ опозиционни бюлетини, а ги е пуцалъ на земята и ги е унищожавалъ, а вмѣсто тѣхъ пуцалъ цѣль снопъ други бюлетини. Това е съдържанието на това заявление. Азъ не можахъ да го докладвамъ въ комисията, за да го изучи; обаче, за да не ми се направи упрѣкъ, че не съмъ съобщилъ това заявление, докладвамъ го тукъ. Това заявление, ако и да се получи днесъ, нѣма никакво сжщественно значение по избора, тѣй като нѣма никакъвъ подписъ скрѣпенъ, за да се докаже, че това, което се твърди, дѣйствително е извършено отъ страна на тоя господинъ, и най-сетнѣ, има Избирателенъ Законъ, който опрѣдѣля това нѣщо, така щото трѣбвало би да се остави безъ послѣдствие, като неоснователно. Моля да се съгласите съ мнѣнието на комисията, за да се провъзгласжтъ за избрани народни прѣдставители отъ т.-пазарджикската околия: г-нъ Георги Консуловъ, който е получилъ 2717 гласа, г-нъ Велчо Велчевъ, който е получилъ 2712, и г-нъ Вазовъ, който е получилъ 2705 гласа, тѣй като тѣ сж получили най-много гласове отъ цѣлото число 12,188, отъ които гласували само 3,587. Тѣхнитѣ противници сж получили г. г. Драганъ Цанковъ 879, Димитръ Грековъ 746, Я. Д. Матакиевъ 437, Иванъ С. Войводовъ 141, Георги Лютаковъ 132 гласа, още нѣколко души по единъ гласъ. Както Постоянната Комисия, така и провъроchnата комисия сж провъзгласили за избрани народни прѣдставители въ т.-пазарджикска околия първитѣ трима, а именно: г. г. Георги Консуловъ, Велчо Т. Велчевъ и Иванъ Вазовъ, и моля и васъ да ги подобрите.

Прѣдсѣдатель: Тѣй като никой не иска думата, подагамъ на гласуване прѣдложението на комисията, което е: да се утвърджтъ като правилно и законно избрани народни прѣдставители отъ т.-пазарджикската околия г. г. Георги Консуловъ, Велчо Т. Велчевъ и Иванъ Вазовъ. Който приема това прѣдложение, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Утвърждаватъ се.

Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Панагюрската околия, отъ сжщия окръгъ, остава за слѣдующето засѣдание, тѣй като днесъ се получи едно заявление, подписано отъ 285 души избиратели, на които подписитѣ сж завѣрени отъ

Градско-Общинското Управление; тъй щото азъ намирамъ за добръ да оставя тоя изборъ за идущето заседание, до когато комисията ще има възможностъ да прочете това заявление. (Гласове: Прието! Прието!)

Има да ви докладвамъ изборитѣ, станали въ нѣкои околии отъ софийския окръгъ.

Вълко Нейчовъ: Азъ благодаря на г-на докладчика на провърочната комисия за духа на безпристръстие, което показа, като иска да вземе комисията въ съображение внесено то заявление, за да не мислѣтъ, че комисията работи съ пристрастие и че азъ съмъ единъ злѣ избранъ прѣдставитель.

Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Ще докладвамъ избора на софийската околия отъ софийския окръгъ. Въ този изборъ сж спазени всичкитѣ законни формалности. При отварянето на бюрото се намѣрило, че двама членове отъ Бюрото не присѣтствували, а именно г-нѣ Д-ръ Цачевъ и г-нѣ Димитръ Яблански. Първиятъ отъ тѣхъ е прѣдставилъ медицински актъ, заедно съ заявление, а вториятъ не е прѣдставилъ никакви причини за неговото отѣжствие; — обаче, г-нѣ прѣдсѣдателъ е назначилъ на тѣхно мѣсто г. г. Цоко Павловъ и Иванъ Цуцевъ, отъ София, и гласоподаването се почнало. Въ дена на избора сж постѣпили двѣ заявления, въ едното отъ които е казано, че една организирана шайка отъ 50—60 души се била натрунала у входнитѣ врата на изборното мѣсто и не позволявала на опозиционнитѣ избиратели да отидѣтъ и гласоподаватъ. Върху това заявление има поставена резолюция отъ страна на прѣдсѣдателя на Бюрото: „Вънка каквото става по улицитѣ, мислѣ, че прѣдсѣдателя на бюрото не отговаря“. Второто заявление е подадено пакъ отъ 7—8 души избиратели, а именно Драганъ Цанковъ, Д-ръ Вачевъ и други 5—6 души, които казватъ, че стражаритѣ заедно съ една нарочно образуванa шайка отъ 8 часа сутрѣнъта до 4 часа подиръ обѣдъ не допущала нито единъ избирателъ, принадлежащъ на опозицията, да пристѣпи къмъ урнитѣ и да подаде гласа си. И на него има поставено тоже резолюция, че, за каквото става вънъ по улицитѣ прѣдсѣдателъ на Бюрото не е отговоренъ. Никакви други заявления нѣма, освѣнъ заявлението на Д-ръ Цачевъ, за което казахъ. Вечеръта, когато се прѣкратило гласоподаването, се е видѣло, че отъ 17,223 души избиратели сж гласоподавали 7147, отъ които г-нѣ Д-ръ Константинъ Стоиловъ е получилъ 6712 гласа, г-нѣ Иванъ Ев. Гешовъ 6714 гласа, г-нѣ Евлогий Георгиевъ 6709 гласа и г-нѣ Димитръ Ножаровъ 6702 гласа, а опозиционнитѣ кандидати: г-нѣ Драганъ Цанковъ 358, г-нѣ Д-ръ Василь Радославовъ 327, г-нѣ Петко Каравеловъ 385 и г-нѣ Димитръ Грековъ 310 гласа, слѣдъ което Бюрото е провъзгласило за избрани народни прѣдставители отъ софийската околия г. г. Д-ръ Константинъ Стоиловъ, Иванъ Ев. Гешовъ, Евлогий Гергиевъ и Димитръ Ножаровъ, и Постоянната Комисия тоже е провъзгласила тѣхъ за избрани. Провѣрочната комисия, като намѣри, че подаденитѣ двѣ заявления сж неоснователни, остави ги безъ послѣдствие и взема рѣшение да ме натовари да моля и васъ, г-да народни прѣдставители, да признаете за редовенъ

и законенъ тоя изборъ и да утвърдите за народни прѣдставители отъ софийската околия г. г. Д-ръ Константинъ Стоиловъ, Иванъ Ев. Гешовъ, Евлогий Георгиевъ и Димитръ Ножаровъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще положж на гласуване. Който приема избора, извършенъ въ софийската околия, за редовенъ и законенъ, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Значи, утвърждаватъ се като народни прѣдставители отъ софийската околия г. г. Д-ръ Константинъ Стоиловъ, Иванъ Ев. Гешовъ, Евлогий Георгиевъ и Димитръ Ножаровъ.

Йовъ Титоровъ: Искамъ думата. (Гласове: То се гласува).

Прѣдсѣдателъ: По кой въпросъ искате думата. (Чуватъ се гласове: „Да говори, да говори.“) Имате думата.

Йовъ Титоровъ: Г-да народни прѣдставители! Нѣма да ви говоря много по софийския изборъ, защото въ него день, макаръ и да съмъ тукашенъ избирателъ, не бѣхъ тукъ. Въ него день азъ бѣхъ въ околията, отъ гдѣто съмъ избранъ, слѣдователно, нищо не знамъ за софийския изборъ; но ще ви помоля да ме изслушате да кажъ двѣ приказки. Може би, тѣзи двѣ приказки да не ви бѣдѣтъ приятни да ги слушате, но, ако речете да не ме изслушате, тогава ще направите едно зло. Тукъ не сме дошли, г-да, да си кривимъ душата, но да казваме истината тъй, както я разбираме. Може би азъ да разбирамъ работитѣ криво, може би вие да ги разбирате по-добрь, но, колкото криво и да ги разбирамъ, моля да ме изслушате. Ако почнете съ викове и съ тропания, както направихте онзи день на единъ почетенъ прѣдставителъ отъ опозицията, азъ нѣма да говоря, защото, прѣди всичко заявявамъ, че не съмъ дошълъ да се карамъ съ никого, понеже не съмъ пратенъ за това отъ моитѣ избиратели. Азъ, г-да прѣдставители, искамъ да направя едно сравнение между режима на Стамболова и сегашния, и ще го направя съ двѣ думи, а послѣ вие си направете каквото щете заключение.

Иванъ Московъ: Вие трѣбва да говорите по избора, а не да правите сравнение между режимитѣ, като се основаватъ на писаното въ газетитѣ.

Прѣдсѣдателъ: Говорете по изборитѣ, дали тѣ сж правилни, или не. (Единъ гласъ къмъ Титорова: Ти бѣше депутатъ на Стамболова.)

Йовъ Титоровъ: Азъ бѣхъ, но излѣзохъ въ опозиция на послѣдно врѣме.

Азъ ще кажъ двѣ думи за сравнение. (Тропание. — (Гласове: По изборитѣ говорете! — Прѣдсѣдателъ: Г-нѣ Титоровъ! Говорете по софийския изборъ, дали е правленъ, или не. По това ви дадохъ думата.) Да, да, г-не прѣдсѣдателю! По избора, по софийския изборъ ще говоря.

Въ напрѣшно врѣме Стамболовъ казваше открито: „никой да не стѣпва на избора, защото ще му счупи главата;“ и днесъ се казва, че изборитѣ сж свободни, пъкъ, когато нѣкой отиде да гласоподава, му се чупи главата. (Гласове: Не е вѣрно.) Комуто е счупена главата, той ще ви каже, че е вѣрно. Днесъ за изборитѣ се казва, че сж свободни, а пъкъ се произвеждатъ съ жандарми, съ

войска и съ полиция. (Гласове: Нее истина. — Никола Антикаровъ: Вий убихте стражари.)

Прѣдсѣдателъ: Г-нъ Титоровъ! Когато дойде да се разисква отговорътъ на Тронното Слово, тогава можете да говорите върху това; сега, обаче, говорете само за софийския изборъ, правиленъ ли е, или не.

Иовъ Титоровъ: Да, за софийскитѣ избори ще говорѣ и ще кажъ, че на софийскитѣ граждани не се допуснѣ да гласоподаватъ отъ шайката, отъ жандармитѣ и отъ войската. (Гласове: Не е истина!) Вѣрно е! (Гласове: Лъжешъ. — Никола Антикаровъ: Изборнитѣ листове не показватъ това.)

Азъ не бѣхъ тукъ, но нима човѣкъ трѣбва да бѣде тукъ, за да види всичко? Цѣль градъ говори това, което твърдѣ. Азъ ви казахъ, че е много мѣчно на опозицията въ днешно вѣрме, когато се казва, че има свобода и законность, да издигне гласа си. Ние, като издигаме гласа си тукъ, знаемъ, че правимъ рискъ за себе си, но пакъ го издигаме. (Прѣдсѣдателъ: Имате ли да говорите нѣщо по софийския изборъ: опороченъ ли е, или не? Върху това говорете.) За софийския изборъ, г-да прѣдставители, азъ знамъ, че ще го валидирате, защото такъвъ изборъ, като софийскитъ не може да се инвалидира, защото въ него сѣ избрани министри, а особено Министръ-Прѣдсѣдателъ. Това го знамъ, но азъ ще кажъ, че този изборъ ще бѣде едно пятно за васъ, защото трѣбва да помните и да знаете, че постоянно не ще бѣдете въ болшинство, а ще дойде вѣрме, когато ще бѣдете и въ меншинство. И за тогава мислете. (Иванъ Московъ: Знаемъ сопитѣ.) Всѣки единъ прѣдставитель, който е отъ болшинството, трѣбва да работи тѣй, щото да дава примѣръ на меншинството, та, когато дойде вѣрме, да не е въ болшинство, а въ опозиция, да се радва на свобода и законность, каквато се е давала. Но така ли правите вие? — Не. (Прѣдсѣдателъ: Моля ви, г-нъ Титоровъ, ограничете се да говорите по софийския изборъ.) Г-не прѣдсѣдателю! Азъ не знамъ съ васъ ли да се расправамъ, или съ вашето болшинство. (Прѣдсѣдателъ: Говорете по прѣдмета, дали е правиленъ или не изборътъ.) Менъ ми се чини, че говорѣ на български, и казвамъ, че софийскитъ изборъ е неправиленъ. (Докладчикъ Атанасъ Данковъ. Кажете, защо не е правиленъ.) Нали расправамъ. . . . (Иванъ Московъ: Кажете, какъ убихте стражаря.) Ударилъ го съ камъкъ и той падналъ и умрѣлъ. (Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Ами кой го е ударилъ?) Не знамъ. Споредъ менъ, не трѣбватъ никакви философии и твърдѣ голѣми доказателства, за да се убѣдите, че изборътъ въ София е насилнически. Ако искате да се убѣдите въ това, погледнете на списъцитѣ и вие ще видите, колко души отъ софийскитѣ избиратели сѣ гласоподавали. Въ градъ София избирателитѣ сѣ повече отъ 10.000 души; но защо не дойдохъ всички да гласоподаватъ? — Не дойдохъ затова, защото имаше шайка, която не ги пушаше да влизатъ на изборното мѣсто, за да гласуватъ. Най-първитѣ хора отъ опозицията, като Дѣдо Цанковъ и други, отидохъ да гласуватъ, но щомъ като се явихъ при изборното мѣсто, явихъ се хора съ сони да ги биатъ,

и така не ги пропуснахъ до изборното мѣсто. (Прѣдсѣдателъ: Моля ви се, г-нъ Титоровъ, говорете по прѣдмета.) Добрѣ, ами нѣма кой да слуша. (Смѣхъ.) По този начинъ софийскитѣ граждани не можахъ да упражнятъ своитѣ свещенни избирателни права.

Г-да прѣдставители! Вие ще живѣете въ София два — три мѣсци и, дай Боже, да ги прѣкарате благополучно; вие ще чуете прѣзъ това вѣрме отъ софийскитѣ граждани, че изборитѣ, които станяхъ тукъ, плодъ отъ които сме ние, тѣ сѣ извършили по единъ насилнически начинъ; вие ще чуете, че софийскитѣ граждани не отидохъ да гласоподаватъ, защото имъ бѣше запрѣтено да сторятъ това. (Никола Антикаровъ: Избирателнитѣ списъци не показватъ това. Недѣйте си криви душата, г-нъ Титоровъ!)

Г-да народни прѣдставители! Прѣди нѣколко години въ VIII-то Обикн. Нар. Събрание Министрътъ на Народното Просвѣщение г-нъ Величковъ, когато нѣма тукъ сега, по поводъ свищовскитѣ избори, бѣше прѣпоръчалъ слѣдующата рецепта: ако една полиция отъ 40—50 души жандарми въспрѣпятъствува на избирателитѣ да упражнятъ свободно своитѣ избирателни права, тия избиратели иматъ право да прѣмахнатъ това прѣпятствие. Какво се разбира отъ всичко това? Не разбира ли се да убиятъ стражаритѣ и послѣ да отидатъ да гласоподаватъ. Е добрѣ, г-да прѣдставители, таквазъ една рецепта възможна ли е и одобрявате ли? Вие трѣбва да знаете, че избирателитѣ, когато сѣ призовани да упражнятъ своитѣ свещенни избирателни права, не отиватъ да се трепятъ съ полицията; защото трѣбва да носятъ оружие съ себе си, а пѣкъ Законътъ не позволява такова нѣщо. Законътъ не позволява на единъ избиратель, когато отива да гласоподава, да носи съ себе си оружие. Тукъ, въ София, се случи сѣщото нѣщо. При такава една шайка, която имаше въ рѣцѣтѣ си оружие и тояги, какво трѣбваше да направятъ гражданитѣ? Трѣбваше ли да дойдатъ съ оружие? Ами, ако станеше това, можете ли си помисли, какъ щѣше да му отиде краятъ? Тогава до междуособието има само една крачка. Това ли желаете, г-да прѣдставители? Ако желаете това, то е ваша работа, но ние го не желаемъ.

Г-да народни прѣдставители! Азъ ви благодарѣ, поне и за тази толерантность, която имаше, че можахъ да изкажъ нѣколко думи. Като ви благодарѣ още единъ пѣтъ за всичко това, азъ ви моля да оставите на страна всичко, а особено партизанскитѣ страсти, и, като турите рѣка на сърдцето си, да кажете: вѣрни ли сѣ, истински ли сѣ софийскитѣ избори, и, ако кажете, че сѣ вѣрни, че сѣ истински, че не сѣ насилнически, одобрете ги.

Вие казвате, па и азъ го не отричамъ, че имало убийтъ стражаринъ въ деня на избора; но, щомъ има такова нѣщо, за да се констатира, до колко е вѣрно, назначете една парламентарна комисия, която да провѣри това. Тукъ сме въ София; има граждани, които сѣ видѣли всичко въ него денъ, така щото може да се испитатъ, безъ да станатъ нѣкакви разноски. Тукъ поне нѣма да станатъ разноски, отъ каквито чухъ да се бои единъ почитаемъ прѣдставитель. Има граждани, нека да се испитатъ, и, като се провѣри

всичко, тогава чакъ да се потвърди изборътъ. Ето защо азъ ви моля, прѣди да вдигнете рѣшѣ и утвърдите този изборъ, да размислите малко нѣщо и тогава да гласоподавате. Най-малкото нѣщо, което би трѣбвало да направите, то е да отредите една парламентарна коммисия, която да изслѣдва между толкова български избиратели и толкова чужди свѣтъ, който има тукъ, до колко софийскитъ изборъ е станжалъ свободно.

Ганчо Гавриловъ: Г-да прѣдставители! Азъ взехъ думата да кажъ нѣколко думи по тоя изборъ, понеже гледамъ, че г-нъ Йовъ Титоровъ гледа на тая работа отъ Новоселци, а пъкъ азъ — отъ Орхание, защото бѣхъ прѣдсѣдателъ на Бюрото, което произвеждаше изборитъ него день въ Орхание, та, колкото азъ могъ да кажъ вѣрно, толкова и той. Азъ взехъ думата не затова още, че той каза нѣщо противъ мене, и че каза нѣщо по тѣзи избори, за което азъ да съмъ принуденъ да му възразявамъ, но затова, че той намекнъ и искаше да направи сравнение между Стамболовия режимъ и сегашния. Да ли може да стане сравнение между бившия и настоящия режими, ми се струва, че всички знаете. Разликата между Стамболовия режимъ и сегашния е много голѣма. Освѣтъ това, г-нъ Титоровъ, до колкото помнъ, бѣше и той съ Стамболовия режимъ.

Йовъ Титоровъ: Бѣхъ заедно съ г-на Стоилова, който е сега Министръ-Прѣдсѣдателъ, и заедно съ него излѣзохме въ опозиция въ единъ день. Ако ме прѣдизвикате, ще кажъ и за другъ единъ господинъ.

Ганчо Гавриловъ: Така щото, менѣ ми се струва, че г-нъ Титоровъ, ако не можеше да говори добро за настоящия режимъ, то поне да го не сравнява съ Стамболовия. За г-на Титорова, както и за мене, който не съмъ билъ въ София въ деня на избора, не ни остава да сѣдимъ за него другоаче, освѣтъ по писаното въ вѣстниците. Г-нъ Титоровъ чете в. „Народни Права“, а азъ четъ в. „Миръ“; така щото, ако азъ се ограничъ само въ четението на „Миръ“, то за мене ще излѣзе, че въ София въ деня на избора нѣма нищо да е станжало лошо, което да опорочава софийския изборъ; ако ли пъкъ четъ само „Народни Права“, както г-нъ Титоровъ го чете, тогава ще си съставя мнѣние, че изборътъ е станжалъ насилнически и че е опороченъ. Като е така, азъ питамъ: какъ можемъ да вѣрваме на „Миръ“ или на „Народни Права“? Истина е, че г-нъ Титоровъ може да каже, че е вѣрно това, което е писано въ „Народни Права“; но азъ пъкъ могъ да кажъ, че е вѣрно онова, което писа „Миръ“.

Прѣдъ насъ, обаче, прѣдстои да разсѣждаваме за порочността или непорочността на избора; прѣдъ насъ стои изборното дѣло. И какво виждаме въ него? — Виждаме, че има само едно заявление отъ петъ-шестъ души, които казватъ, че една тѣлна или една шайка, както щете я наречете, отъ около 50—60 души отъ партизанитъ на Правителството била заела позицията прѣдъ изборната врата и не пушала никого вътрѣ. Е, азъ ще ви кажъ, че ще да говоръжъ, като да съмъ въ Орхание. Ами че като не сж пушали отъ опозиционеритъ да влизатъ въ изборното мѣсто,

защо за дѣда Цанковъ сж пушжти 370 гласа и за другитъ още, които се съединихъ съ него, близо по толкова? Излиза, че тѣзи, които сж отивали да гласуватъ, сж гласували, а тѣзи, които не сж отишли, не сж гласували.

Остава още едно нѣщо да кажъ, за да се убѣдъж за себе си, да вдигнъ или не рѣка за този изборъ. Понеже се твърди, че нѣкаква си шайка не е допушала на избирателитъ отъ опозицията да гласуватъ, азъ заявявамъ, че за мене туй не е ясно, макаръ и да съмъ челъ въ вѣстниците такава нѣщо. За мене е ясно, че има хора, които сж гласували за опозиционнитъ кандидати, и, ако тѣ сж могли да получатъ по 370 гласа, могли сж сжщо така да получатъ и по 1370; но, ако нѣкои отъ избирателитъ не сж искали, това е тѣхна вина. Ако бѣхъ отишли и 2000 души да гласоподаватъ, азъ вѣрвамъ, че можехъ да направихъ това, но, види се, че не сж искали. Азъ едно нѣщо знамъ и съмъ си съставилъ заключение, че отъ всичкитъ избори, които се провѣрихъ до сега, и отъ всички избори, които сж провѣржвани минжлата година отъ провѣрочната коммисия, въ която азъ вземахъ участие, и които избори, могъ да кажъ, че до единъ минжхъ прѣзъ моитъ очи, азъ не намѣрихъ нито въ една околия да сж гласували повече отъ $\frac{1}{3}$ отъ избирателитъ; но сега забѣлѣжихъ или намѣрихъ приблизително, че сж гласували въ София около 6500 гласоподаватели, цифра, която е $\frac{1}{3}$ отъ всичкитъ избиратели на софийската околия. Прочее, за менъ не прѣдстои никакво съмнѣние, че тукъ сж дошли да гласоподаватъ и сж гласували много повече избиратели, отколкото до сега. Ако опозицията се е оттеглила да не гласува, излиза, че тя е намалила съ извѣстно число гласове, и че не е била въ състояние да даде толкова гласове, колкото сж били дадени за кандидатитъ на противната ней партия. За менъ е ясно това. Слѣдователно, щомъ имаме тѣзи данни въ дѣлото по избора въ софийската околия, за насъ, отсѣтствующитъ отъ София, между които е и г-нъ Титоровъ, не остава, освѣтъ да гледаме, какви сж официалнитъ книжа и има ли между тѣхъ сериозни заявления, или не.

Каза се, че имало шайки и нищо повече. Обаче, фактъ неоспоримъ е, че е имало и избиратели, които сж гласували за опозиционнитъ кандидати. Освѣтъ това, имало двѣ заявления, подадени отъ нѣкои избиратели, че вънъ се били стражаритъ съ народа, или народътъ съ стражаритъ, а пъкъ въ протокола е казано по поводъ на тия двѣ заявления, че тия работи, които ставатъ вънъ отъ изборното мѣсто, за тѣхъ не могло да се направи нищо отъ страна на Бюрото, нито пъкъ то могло да отговаря за тѣхъ. Така щото, отъ книгата, които се намиратъ при дѣлото, при всичко че по вѣстниците четохъ много други работи и се бѣхъ убѣдилъ до нѣкъдѣ, че може да се прѣдставяжтъ сериозни причини за касиранieto на този изборъ, обаче, отъ книгата по дѣлото се убѣдихъ въ противното, т. е., че на основание казаното въ тѣхъ, азъ могъ да си вдигнъ рѣката въ полза на тоя изборъ.

Димитръ Радевъ: Г-да прѣдставители! Понеже се доста обясни въпросътъ, азъ нѣма защо повече да говоръжъ, а само ще освѣтъжъ Нар. Събрание, да ли, когато г-нъ Ти-

торовъ се избираше за народенъ прѣдставитель въ дубнишката околия, да ли той полицейскимъ образомъ се избира, или съ пълна свобода, както се извърши настоящиятъ изборъ тукъ въ София. Понеже той самъ исповѣда, че е отсъствувалъ отъ столицата, а установява, че сж станжали нарушения, облъсквания, съществувало нѣкаква шайка, той да не мисли, че се намира въ 1886 год., когато се избираше въ дубнишката околия, гдѣто се избра и съ 200 души избиратели, а отъ урнитѣ излъзохъ 2200 гласа. (Йовъ Титоровъ: Тогава вие бѣхте стари стражарь!) Ето какъ станж тогава изборътъ му, какъ се той произведе въ Дупница. Тогава, като бѣше той кандидатъ за прѣдставитель, старшиятъ стражарь стоеше на вратата на изборното мѣсто, други стражари отивахъ и прибирахъ които избиратели искахъ и ги пуцахъ; други събирахъ бюлетинитѣ; кметовѣтѣ си правѣхъ отмѣтките въ списъцитѣ и безъ да присѣтствува нѣкой . . . (Йовъ Титоровъ: Г-нъ прѣдсѣдателю! Той по прѣдмета ли говори? — Прѣдсѣдателъ: Да, той отговаря на г-на Титорова.) Затова той мисли, че се намира въ оная година и смѣта за такъвъ и сегашния изборъ въ София. Но г-нъ Титоровъ трѣбва да знае, че народътъ ежегодно прогресира и не е въ същото състояние, въ каквото е билъ. Това само искахъ да кажъ, за да освѣтлж г-да народнитѣ прѣдставители, та да знажтъ, какъ е избранъ г-нъ Титоровъ прѣзъ 1886 година.

Иванъ Пецовъ: Г-да прѣдставители! Ако и да взехъ думата да кажъ нѣщо по софийския изборъ, не ще ви говоря за начина, по който той е произведенъ, защото, ако г-нъ Титоровъ е билъ далечъ отъ него, азъ съмъ билъ още по-далечъ и моитѣ думи, слѣдователно, за начина въ произвежданieto му, ще бжджъ за васъ толкозъ цѣнни, колкото и тѣзи на г-на Титорова. Азъ ще направж само нѣкои забѣлжжки, защото неговитѣ думи ми направихъ тукъ-тамъ лошо впечатление. Г-нъ Титоровъ казва, че изборътъ въ столицата билъ нередовенъ и незаконенъ, защото волята на избирателитѣ била изнасилена, защото този изборъ е билъ извършенъ отъ стражари, отъ полиция и отъ войска. Да ли наистина е имало такава нѣщо, или не е имало, азъ не знаж, но съмъ длъженъ да вѣрвамъ на протоколитѣ, съставени по този изборъ, протоколи, въ които хората, които сж произвеждали този изборъ, не сж констатирани подобни факти. Ако тия лица, на които законътъ е повѣрилъ извършването на избора, не сж констатирани, че е имало войска, че е имало насилия, то азъ ли, или г-нъ Титоровъ, които сме били далечъ отъ този изборъ, можехме да утвърждаваме смѣло, че това и това е станжло? Очевидно е, г-да прѣдставители, че, както г-нъ Титоровъ, така и завчера неговиятъ уважаемъ колега, г-нъ Краевъ, търсжтъ случай, какъ-какъ да нападнжтъ политиката на днешното Правителство, да осжджтъ поведението му, макаръ и несправедливо. И азъ, макаръ и да съмъ новъ въ парламента, съглеждамъ, че тия хора не можжтъ да намѣржтъ подходящото врѣме, за да се впунжжтъ и искажжтъ това, което тежи на тѣхнитѣ души и което не е друго, освѣнъ голи думи, съ които нападатъ политиката на днешното Правителство. Азъ мислж, че врѣмето за това именно е тогазъ,

когато ще се разисква отговорътъ на Тронното Слово; тогазъ, когато ще се говори за вътрѣшната и външната политика на Правителството въобще. Но Титоровъ казва, че изборътъ е билъ насилень и като доказателство привежда факта, че отъ толкозъ много избиратели отъ софийската околия не сж се явили достатъчно число да гласувать, или, съ други думи, явили сж се много малко на избора и за туй този изборъ трѣбвало да се счита за изнасилень, за незаконенъ. Въ такъвъ случай не би ли трѣбвало да попитамъ и азъ г-на Титорова, който несъмнѣнно ще знае да цѣни своето избирателно право, защо не се е явилъ и той въ този изборъ да гласоподава? — Не можемъ ли каза и ние съ сжщитѣ негови думи, които ще бжджтъ отговоръ и за другитѣ неявивши се избиратели въ избора, че той не е дошълъ на избора, защото е ималъ частна работа, че е отишълъ да агитира за себе си въ Новоселци и че сжщо и другитѣ избиратели не сж се явили на избора, не сж отишли да гласоподаватъ, не защото сж били изнасилени, не защото имъ е било възпрѣнжтствувано, а защото сж имали други интереси, които сж туряли по-високо, отъ колкото интереса на избирателното си право? Не ще съмнѣние, че този фактъ сжществува и че не е добръ, той е печалень, но той лека-полека ще се прѣмахне. Г-нъ Титоровъ казва още, че въ този случай е билъ убитъ единъ стражарь, че работата е дошла до тамъ, щото ако се приложила рецентата на Министра Величковъ, то оставало една крачка до анархията. Г-да прѣдставители! Кой отъ васъ не знае и кой не е челъ окръжното, което шефовеѣтѣ на съединената опозиция отпращихъ къмъ своитѣ избиратели, съ което тѣ асж поощрявахъ избирателитѣ да направжжтъ скандали, да размжжжтъ водата и опорочжжтъ всичко, за да можжтъ да говоржжтъ прѣдъ външния свѣтъ, че се радватъ на довѣрието на Българския Народъ, но не могли да спечелжжтъ изборитѣ затова, защото сж били изнасилени? Ние помнимъ това. Ние знаемъ, че опозицията подстрекаваше избирателитѣ, насърдаваше ги да извършватъ насилия, да счупжжтъ урнитѣ, да направжжтъ всичко, защото само по този начинъ мислѣше тя да скрие своята немощъ, да скрие истината, която е, че е изгубила прѣдъ Българския Народъ, защото дѣлата ѣ сж още прѣсни прѣдъ наметъта на този народъ. Опозиционеритѣ сж именно, които искахъ да прѣдизвикатъ такава анархия, но благодарение на осторожността на Правителството, което никога не е употребявало насилие, не е взимало и упражнявало никакви насилственни мѣрки, редътъ, както и тишината, сж били запазени; Правителството е изпълнило само длъжността си: запазване тишината и реда въ страната и нищо повече. И дѣйствително, когато тия хора искатъ това: да дойджтъ до урнитѣ, да бижжтъ, да чупжжтъ и т. н., то ние, другитѣ избиратели, нѣмаме ли право да искаме запазването на тишината и реда, да искаме отъ Правителството покровителство, сжщо така да ни запази да изразимъ и ние свободно нашата воля? До колко тѣ сж популярни хора, до колко тѣ иматъ привърженици въ срѣдата на Българския Народъ, доказателство е количеството имъ, което иматъ

между насъ. Това е най-вѣрното нѣщо, което тѣ сами несъмнено признаватъ. И тѣ го признаватъ въ себе си, макаръ и да не смѣятъ открито да го исповѣдатъ.

Кого да повѣрваме сега? Въ протокола не е казано нищо. Отъ резолюцията на заявленията чуваме, че се явила една тълпа, която вѣнъ отъ избирателното мѣсто направила това и това. Ако тази тълпа е направила „вѣнъ“ нѣщо, ако нарочно тя е била пратена тамъ да извърши нѣкакво насилие, то трѣбва ли това да съставлява причина за опорочаване на избора и да дава поводъ, за да се касира той? Азъ мисля, че г-нъ Титоровъ сериозно не настоява да се касира тоя изборъ, а просто на просто иска да исхвърли всичкитѣ патрони, които бѣше приготвилъ въ себе си. Въ дадения случай, понеже отъ протокола се вижда, че никакви подобни нарушения нѣма да сж станали, за да опорочятъ избора, и че правителството въ тоя случай е изпълнило само своя дългъ, за да запази на народа, на другитѣ мирни избиратели свободата на гласоподаването, и че никой никого на сила не може да повлѣче да дойде и гласува на изборното мѣсто; а и за тия, за които се казва, че не сж гласоподавали, не ни се казва и доказва, какъ, по кой начинъ се е било злоупотрѣбило съ тѣхъ и по кой начинъ сж били отблъснати отъ изборното мѣсто, за да можемъ и ние да заключимъ, че дѣйствително сж били отблъснати отъ тамъ, че сж пострадали, не може освѣнъ да ни усили въ вѣрата, че всичко казано противъ избора е лъжа. Тукъ излиза, че идватъ да се оплакватъ не тия, които сж ударени, които чувствуватъ болката, а тия, които сж гледали или слушали отъ страна!... Ето защо азъ мисля, че едва ли има какво да се говори повече по тоя изборъ, и че се говорятъ нѣща, които никакъ не доказватъ неговата неправилностъ и нередовностъ, а напротивъ усилватъ валидността му. Азъ свършвамъ, като моля почитаемитѣ г-да народни прѣдставители да признаятъ тоя изборъ за редовенъ и законенъ, за какъвто го е признала и провѣрочната коммисия, и да го утвърдятъ.

Маню Вояджиовъ: Г-да народни прѣдставители! Думитѣ, съ които склучи своята рѣчь г-нъ Титоровъ, сж: азъ знаехъ, че вие ще утвърдите избора, но понеже имамъ свѣдѣния, че софийскитѣ изборъ е повече отъ опороченъ, тъй като сж отнети правата на най-интелигентнитѣ сили въ България да гласоподаватъ на 17-й Ноемврий т. г., азъ все-таки апелирамъ къмъ васъ и искамъ да си спомните, прѣди да стане утвърдението на избора, че и вие може да излѣзете въ опозиция, че и вие може да дойдете да апелирате на чувства и да не ви послушатъ. Азъ за себе си изслушахъ, както и вие изслушахте всичко, което каза г-нъ Титоровъ, и дойдохъ до неприятното заключение за г-на Титорова, че неговитѣ думи бѣхж повечето, не да доказватъ опорочността на софийския изборъ, ами бѣхж думи, да наранятъ, може би, тия, които сж заинтересувани въ тоя изборъ. Азъ мисля, че патронитѣ, които исхвърли г-нъ Титоровъ, споредъ менъ, бѣхж направлявани не срѣщу избора, а срѣщу други лица, които г-нъ Титоровъ, по една или по друга причина, иска да оскърби. Г-нъ Титоровъ, споредъ мене, на вѣрвамъ и споредъ васъ, г-да прѣдставители,

не излѣзе съ такава аргументация, за да може да ни убѣди, че софийскитѣ избори сж тъй опорочени, както той мисли. Казва ни той, градътъ София има 50.000 души жители, а тази година въ избирателнитѣ списъци личало, че избирателитѣ, софийскитѣ граждани, отъ страхъ отъ нѣкакви шайки, нѣмалъ куража да отидатъ да гласоподаватъ. Г-нъ Титоровъ, вижда се, забравя, че ние знаемъ смѣтката и на минжлитѣ избори въ града София. Той забравя, че и ние сме били депутати и по-напрѣдъ и знаемъ, че тогава въ софийския изборъ избранитѣ кандидати не бѣхж положително повече получавали отъ 4000 гласа. Ако сега, слѣдъ двѣ години, даватъ на избранитѣ кандидати не 4000, а 6000 гласа, това не е аргументъ за опорочността на избора както иска да прѣдстави г-нъ Титоровъ, а напротивъ е едно обстоятелство, което доказва противното на това, което той искаше да извърща, че не били дошли много избиратели да гласоподаватъ по този изборъ.

Г-да! Говори се по софийския изборъ на смѣтка на една срѣда, която, не е лъжа, прѣдставлява цвѣта на нашия народъ. Говори се заради този изборъ, и отъ г-на Титорова се испусна изъ прѣдъ видъ, че въ контестацията не се виждатъ повече отъ 10—20 подписа. Говори се, че узурпирани били правата на 2—3000 души избиратели, най-интелигентни български сили, когато напротивъ вижда се, че въ контестацията нѣма толкова подписи. Говори се, че въ деня на избора хора избиратели не е имало, а е имало шайки, които произвеждали избора. Ами шайкитѣ на кои граждани сж погрѣчили, та да не отидатъ да упражнятъ своето право, и какъ така на тия граждани, които сж гласоподавали, правата имъ сж били осигурени? Питамъ г-на Титорова, защо тия двѣ хиляди, най-интелигентни сили, не сж подписали това заявление, а сж излѣзли 10—20 души и сж го подписали? Тѣ именно, тия 10—20 души бѣхж, които прѣди мѣсець и половина се събрѣдохъ въ едно и мислѣхъ, какъ ще съборятъ Правителството и всичко. Расчетътъ, обаче, на концентриранитѣ дѣйствително не излѣзе вѣренъ; но кой имъ е кривъ? За себе си, азъ съмъ увѣренъ, че въ София — както и чухте — три четвърти отъ избирателитѣ сж излѣзли на 17-й Ноемврий и сж гласоподавали. Азъ бѣхъ увѣренъ, че ще излѣзятъ цанковисти кандидати избрани; но не излѣзе туй; и азъ съмъ се излѣгалъ въ своето вѣрване. А естествено бѣше да излѣзатъ тия кандидати, които излѣзохъ отъ урнитѣ, а не други съ Цанкова на чело, защото слѣдъ декларацията на Цанкова, слѣдъ концентрирането на другитѣ шефове, естествено бѣше, че неговитѣ съмишленници трѣбваше да се отхвърлятъ отъ него.

Азъ съмъ слушалъ, не прѣди много, а прѣди 5—10 деня, не отъ нѣкои дребнави, ами отъ най-главни, най-хасъ цанковисти тукъ, въ София, че всичкитѣ сж гласоподавали за правителственната листа, защото намѣрили, че Цанковъ излѣзълъ повече отъ глупавъ. Нещастieto да не сполучи Цанковъ въ избора г-нъ Титоровъ трѣбва да го търси не въ сопаджилжа, който не е присящъ на сегашното правителство и на неговата партия; не въ натиска на полицията и властта, а трѣбва да го търси въ кж-

щата на Цанкова и въ къщата на неговитѣ патрони, на неговитѣ политически приятели, които, не единъ път е било случай да чува Българинътъ, Българскиятъ Народъ, да казватъ, че . . . (Не чуе се).

Това е нещастieto, и тамъ трѣбва да го търси г-нъ Титоровъ, а не въ това, на което той се ссилава. Моето мнѣние е, г-да народни прѣдставители, че този изборъ е такъвъ же правиленъ и законенъ изборъ, каквито сж всички други. И казвамъ, че, както отъ страна на г-на Титорова, така и отъ страна на когото и да е, ако ще се възрази слѣдъ мене, за себе си азъ ще считамъ и знамъ, че това се прави, не защото се намѣрва, че изборътъ е опороченъ, а за туй, защото се иска да се оскърбятъ правителството или нѣкои отъ неговитѣ партизани, които не сж тѣмъ приятни. Това искахъ да кажа.

Никола Хр. Габровски: Г-да прѣдставители! За да може да се констатира единъ изборъ, нѣма нужда непременно лично да се присѣтствува, когато той се произвежда. Тая теория, която се прокарва отъ нѣкои прѣдставители, че тоя или оня, като не е присѣтствувалъ на софийския, пещерския или другъ изборъ, нѣма право да се произнася, е мнѣние невѣжественно, да не кажа нѣщо повече. Наистина, за голѣмо съжаление, по всички разгледани до сега избори ние виждаме твърдѣ малко констестации отъ избирателитѣ, които най-много трѣбва да бждатъ заинтересувани за запазването на своитѣ права. Тая е една отъ главнитѣ причини, която ме кара да се въздържамъ и да не говоря по проверката на изборитѣ. Защото, когато самитѣ избиратели не сж се заинтересували да дойдатъ и да направятъ оплакване, азъ нѣма да говоря съ аргументи, черпени отъ вѣстницитѣ, за да защитя тѣхнитѣ права. (Иванъ Ст. Гешевъ: Вѣрно!) Обаче, не тѣй стои въпросътъ съ софийския изборъ. По него има подадени двѣ малки — тѣй да се искажъ — констестации, подписани отъ по 4—5 души. Ако ги вземемъ сами по себе си, тия констестации не опорочаватъ избора, а напротивъ прѣдставляватъ тоя изборъ по-силенъ, отъ колкото той е въ дѣйствителностъ. Но макаръ и да не съмъ присѣтствувалъ лично на избора, макаръ и да не черпя своитѣ свѣдѣния нито отъ в. „Миръ“, нито отъ в. „Народни Права“, (Единъ гласъ: Нито отъ в. „Социалистъ“) да, нито отъ в. „Социалистъ“, но отъ хора съвършено незаинтересувани, ще кажъ, че тоя изборъ се опорочава, не само отъ това, че сж подадени двѣ констестации, подписани отъ 4—5 души, но защото той е произведенъ при особена обстановка, при особени условия, признати отъ всички. Кой отъ васъ, който не е билъ въ София тогава и е слѣдилъ не само нашитѣ вѣстници, но и чуждестраннитѣ, и който, като се е интересувалъ безпристрастно да узнае истината отъ незаинтересувани лица, не е дошълъ до убѣждението, че на 17-й Ноемврий не е имало тукъ изборъ, но е имало настояще сражение: между избирателитѣ, отъ една страна, и шайката и полицията — отъ друга. (Гласове отъ болшинството: Вѣрно! Между шайката и полицията). Достатъчно е да прослѣдимъ, какъ е извършенъ изборътъ, за да дойдемъ до това заключение, до което азъ съмъ дошълъ.

Отъ всичко се вижда, че прѣди избора е билъ употребенъ натискъ отъ страна на всички агенти на властта върху населението отъ околията и града. Произведенъ е билъ терорътъ, за да може по тоя начинъ избирателитѣ да се спашатъ и да не отидатъ на избора да упражнятъ своитѣ права. Въ деня на избора безъ съмнѣние е, че е имало една шайка, въоръжена не съ бюлетини, както всички избиратели (Вълко Нейчовъ ржкоплѣска), но съ сопи, които се е закриляла отъ полицията на изборното мѣсто. Когато сж влизали избирателитѣ да гласоподаватъ, тая шайка е отивала и ги е отстранявала по единъ разбойнически начинъ. Така сж били отстранени не само разнитѣ шефове на опозицията, която не е била достатъчно организирана, за да може да запази своитѣ права, но и всички избиратели. Като сж били отстранени, тѣ сж отишли да се молятъ прѣдъ Палата и да искатъ помощъ отъ тамъ, отъ гдѣто не трѣбва да се очаква, споредъ мене, защото ние, българскитѣ избиратели, ще бждемъ достойни за своитѣ права само тогава, когато сами умѣемъ да си ги гарантираме и да ги защитаваме, а не да чакаме милость и защита отъ Короната, която не може и нѣма право да се мѣси въ борбитѣ на партиитѣ. Съ това азъ искамъ да осѣдѣ поведението на съединената опозиция и на всички ония, които вдигатъ ръцѣ на горѣ да искатъ помощъ отъ тамъ, отъ гдѣто не трѣбва да се очаква тя. Ние не веднѣжъ сме имали случай да заявяваме открито прѣдъ васъ, че работимъ, като повдигаеме политическото съзнание въ масата, и по такъвъ начинъ се стараемъ да добиемъ нейното довѣрие. Ние не очакваме отъ никого милость, не очакваме отъ никого помощъ, а само на себе си се надѣваме, на истинскитѣ свои идеи и на енергията на своята дѣятелностъ. А тѣ какво правятъ? Отиватъ прѣдъ Палата да искатъ помощъ; не имъ се дава такава помощъ (Единъ гласъ: Въ Двореца нѣма войска!) На срѣща имъ излиза единъ изводъ конни стражари, на чело съ нѣкой си полицейски приставъ Якимовъ (Вълко Нейчовъ: Да види Короната свободата на изборитѣ!) И стражаритѣ се впуцатъ да гонятъ избирателитѣ на всички страни: на лѣво и дѣсно. Не ще съмнѣние, че въ това врѣме избирателитѣ сж имали право да се защитаватъ. Това право е узаконено въ нашитѣ закони. То е правото на човѣка и гражданина да защитава своитѣ права, когато тѣ се застрашаватъ отъ извѣстни насилия било отъ горѣ, било отъ долу; било форменно, било безформенно. Тогава именно се почва истинското сражение между стражаритѣ и народа. И вие сте били свидѣтели на тая сцена, която описватъ вѣстницитѣ. Вѣрно е, че е имало убитъ стражаръ, но не по-малко е вѣрно, че сж били наранени и граждани (Гласове: Кои сж?) Въпросътъ не се състои въ това: кои сж ранени и кои не сж, но въпросътъ е, че неправилно се експлоатира отъ правителството случаятъ съ стражаря. Стражаринътъ е жертва на ония, които сж го пратили да тѣпче правата на българскитѣ граждани! (Шумъ. Гласове отъ дѣспичата: Не е истина! Законитѣ на страната сж го пратили!) Българскитѣ избиратели сж били длъжни споредъ законитѣ, споредъ здравия разумъ и най-

послѣ споредъ рецептата на Величкова, да минжтъ прѣзъ труповѣтъ на стражаритѣ, когато виждатъ, че не може по легаленъ начинъ да упражнжтъ своитѣ избирателни права. (Никола Козаровъ: Тамъ ли е било изборното мѣсто? Гласове: Съ камъни ли трѣбва да гласоподаватъ?) Г-нъ прѣдсѣдателю, гарантирайте ми свободата на говорението: тукъ ме смущаватъ.

Прѣдсѣдателъ: Моля г-на Габровски да говори по софийския изборъ.

Никола Хр. Габровски: (Продължава.) Съгласно Избирателния Законъ, г-да прѣдставители, не е позволено около изборното мѣсто да има нѣкаква полиция нито нѣкаква въоръжена сила, обаче, доказано е, че прѣдъ изборното мѣсто е имало шайка и полиция, която покровителствувала тая шайка. (Иванъ Московъ: Лъжешъ!) Вие станете и отговорете. Ще видимъ за вашия изборъ, какво ще кажете.

Та казвамъ, че е имало на изборното мѣсто полиция и въоръжена сила, която е била прѣдначена да прѣслѣдва избирателитѣ и да не имъ дава възможностъ да упражнжтъ своето избирателно право. Е добръ, тамъ, гдѣто има сила, която дѣйствува противъ избирателитѣ, тамъ не може да съществува свободно изражение на народната воля; тамъ не може да става и въпросъ за свобода на избори: тамъ има терроръ. Тамъ гражданитѣ се чувствуватъ, че се намиратъ не на изборното мѣсто, но на едно бойно поле, гдѣто се сражаватъ двѣ въоръжени сили. Но какъ въоръжени? — Отъ една страна полиция, войска и шайка, а отъ друга избиратели, въоръжени съ бѣли бюлетини. (Иванъ Московъ: Съ чакълъ въ ржцѣ!)

Когато избирателитѣ били разгонени прѣдъ Двореца, тѣ били отишли втори пжтъ на изборното мѣсто да гласоподаватъ, и тогава се е повторила същата история: подгонва ги полицията и ги распрѣснжла по четиритѣ страни на града. Ето по какъвъ начинъ — до колкото азъ съмъ се постаралъ да изучж безпристрастно истината за софийския изборъ — е била потжпкана волята на избирателитѣ, и, слѣдователно, тѣ сж пѣмали възможностъ да даджтъ гласа си. Отъ всичко това, какво е заключението, което ние трѣбва да извадимъ? — То е слѣдующето: че на 17-й Ноемврий т. г. софийскитѣ избиратели въ огромно болшинство не сж имали възможностъ да се явжтъ на изборното мѣсто, защото противъ тѣхъ е дѣйствувала въоръжена сила: тѣ сж били терроризирани. Слѣдователно, тѣхното отсъствие измѣнява съвършено резултата на избора. За тия, които сж избрани, не може да се каже, че сж излѣзли отъ урнитѣ чрѣзъ едно свободно гласоподаване; напротивъ, ако бѣхж гласоподавали и избирателитѣ отъ другата страна, навѣрно резултатътъ щѣше да бжде съвсѣмъ другъ. Азъ не искамъ да защищавамъ съединената опозиция или тия, които сж били избрани; но менъ ми се струва, че, когато говоримъ по проверката на изборитѣ, трѣбва да бждемъ справедливи, защото, когато узаконяваме такива избори, ние узаконяваме за въ бжджще беззаконията на една власть; ние даваме оржжие въ ржцѣтъ на всички партии да си служжтъ и тѣ по тоя начинъ, когато сж на власть. Моего мнѣние по тия избори е, че, ако не се кассиратъ, защото нѣма достатъчно

данни по самото дѣло, — макаръ че сж извършени насилнически, — то да се назначи [една анкета, за да се види да ли избранитѣ въ София прѣдставители сж плодъ на свободното изражение на народната воля, или сж плодъ на террора, на насилията и на шайката, която е дѣйствувала въ врѣме на избора.

Добри Бояджиевъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Габровски потвърди факта, че при прѣброяванието на листовѣтъ намѣрили . . . (Не се чуе). Именно тогазъ щѣше да бжде вѣрно, ако при дѣлото, което се намира днесъ прѣдъ насъ на разглеждане и което бѣше прѣдметъ на докладване, ако въ него се намиратъ официални документи или данни внесени, отъ които да се удостовѣрява, че сж употребени въ врѣме на избора насилия или пѣкъ нѣкои лица, които се ползватъ отъ закона да бжджтъ избиратели, сж били лишени отъ това право. Той дава редъ заключения, обаче, въ схщностъ не доказва нищо.

Като прѣминавамъ на думитѣ на г-на Титорова, който тоже къмъ дѣлото не прибави нищо, който каза само за едно обстоятелство, на което не билъ очевиденъ, който черпи своитѣ свѣдѣния отъ вѣнъ, може би отъ опозиционния печатъ, азъ се основавамъ само на това обстоятелство, което г-нъ Титоровъ приведе, за да направи едно сравнение съ единъ минжлъ режимъ и настоящето управление.

Г-нъ Иовъ Титоровъ каза, че бившиятъ шефъ на Стамболовия режимъ явно е казвалъ, че на този отъ опозицията, който отиде къмъ избирателното Бюро, нему ще бжде счупена главата; а въ настояще врѣме се казвало, че се дава официална гласностъ за свободата на изборитѣ, а на лицата, които се приближаватъ при урнитѣ, счупвали имъ главитѣ. Право ли е, или не, това можъ да кажж, че въ първия случай е право; защото това се прилагаше послѣдователно въ вѣко отношение. Но г-нъ Титоровъ ще се засрами отъ думитѣ си, ако се обърне да види прѣди 3 години, когато сж ставали изборитѣ въ Стамболовия режимъ, че въ книгата, съ които се обявявало за избрани народни прѣдставители, ще намѣри опозиционнитѣ кандидати съ по единъ или два гласа, и тѣхъ ги пуцахж стамболовиститѣ, за да направжтъ подигравка. Това доказва, че по-напрѣдъ народна воля е пѣмало и пѣкой, който е билъ прѣслѣдванъ или е билъ заподозрѣнъ, не е смѣялъ да се яви прѣдъ избирателнитѣ урни. Такова ли е положението въ настояще врѣме? — За г-на Титорова би било достатъчно, ако прѣгледа бюлетинитѣ, настоящитѣ бюлетини, въ които сж написани имената на народнитѣ прѣдставители. — Слѣдователно, имамъ една бѣлжжка, г-да, искамъ да обърнж неговото внимание за разградския изборъ, въ който сж гласоподавали 6000 души и избрани сж партизани наши съ по 2100 гласа, а опозиционитѣ кандидати: Савва Иванчевъ и Петко Каравеловъ сж получили по 1200. Това явно показва, че настоящето Правителство не е вземало никакви мѣрки, а е допуснжло да гласоподаватъ хората за разни фракции.

Министръ Найдень Веневъ: Г-да народни прѣдставители! Взежъ думата не да ходатайствувамъ прѣдъ васъ да утвърдите софийския изборъ, защото това е ваша за-

дача. Правителството не се интересува, да ли едн кого ще признаете за редовно и законно избранъ или ще намѣрите причини, и то причини основателни, за да не го утвърдите. Ние нѣмаме интересъ въ това. Ако касирате нѣкой изборъ, правителството нѣма да направи въпросъ. Взехъ думата, обаче, защото отъ вчера и днесъ много се споменува полиция, войска, стражари, които не допусkali гражданитѣ свободно да дадѣтъ гласа си за лицата, въ които имали довѣрие. Взехъ думата специално по софийския изборъ, защото дължъ единъ дългъ къмъ наметъта на единъ убитъ, при изпълнение на своята длъжностъ. Той биде убитъ, не при изпълнение на незаконни распоряждания, не при дѣйствие, съ което той се е старалъ да отнеме на единъ човѣкъ, на единъ избирателъ правото да гласува, а при изпълнение на своя дългъ да запази реда и поредъка въ София. (Ржкоплѣскание.)

Г-да прѣдставители! Щомъ излѣзе Указътъ, съ който се растури бившето VIII Обикновено Нар. Събрание и се заповѣда да станѣтъ нови избори въ Княжеството, опозиционниятъ печатъ съ всички сръдства, позволени и непозволени, искаше да повлияе прѣдъ българскитѣ избиратели, за да послушатъ гласа на опозиционеритѣ, да послушатъ тѣхния свѣтъ и да направѣтъ по една или друга причина правителството да падне, и то не съ изборитѣ, не съ гласовѣтъ на избирателитѣ, а съ други сръдства. Първото нѣщо, което се проповѣдаваше въ страната ни, не бѣше, че опозицията, като дойде на властъ, ще даде свобода на Българския народъ, не бѣше, че ще намали даждията, не бѣше, че ще потече медъ и масло въ България; но първитѣ имъ думи бѣхъ: тѣпчете полицията, газете и, защото тя е безсилна. И имахъ причини. Къмъ нашето правителство може да се прави само единъ упрѣкъ, и той е, който се прави и отъ опозицията, но тайно, помежду имъ, а не публично; тѣ считатъ, че съ свободитѣ, които даваме на България, ние не ще можемъ да задържимъ реда и тишината, не ще можемъ даже да гарантираме Короната. Това е обвинението, което се хвърля върху насъ. Опозицията мислѣше, че съ тия сръдства ще прѣдизвика правителството да излѣзе отъ чертата на своята программа, да излѣзе отъ границитѣ на законността, и искаше, ако може, да се прѣдизвикатъ скандали въ цѣлото Княжество, и колкото повече, толкова по-добре, за да се компрометира Правителството въ очитѣ на Европа, да се компрометира въ очитѣ на населението, че не може да пази поредъка, а още повече да се компрометира прѣдъ очитѣ на Короната. Това бѣше общата дума по обвинението.

Сега дохождамъ специално по избора въ софийската околия. Има въ дѣлото оплакване отъ г-на Тончева и други, че имало въ изборното мѣсто шайка, която нападала българскитѣ граждани, била ги, и полицията, заедно съ шайката, не допускала софийскитѣ граждани да гласуватъ. Г-да прѣдставители! Ако това заявление бѣше направено отъ единъ малограмотенъ човѣкъ, нѣмаше да го нарѣкжъ недобросвѣстно, но щѣхъ да го нарѣкжъ невинно. Но въ настоящия случай е безсвѣстно, защото г-нъ Тончевъ е адвокатъ, който знае законитѣ, и като

такъвъ го почитамъ, и ако знаеше, че има едно лице, което да е върхотъ отъ страна на полицията, щѣше да направи заявление до прокурора, защото знае, че за това има специално наказание, прѣдвидѣно въ Наказателния законъ, което е тежко. И тия лица, които при изборитѣ сж образували шайка, ако г-нъ Тончевъ не ги познава, щѣше да се научи, кои сж, щѣше да се научи, кои сж лицата, които не сж допусkali софийскитѣ граждани да гласуватъ, и щѣше да даде заявление на прокурора или поне на прѣдсѣдателя на Бюрото, къмъ когото имаме основание да има пълно довѣрие. Прѣдсѣдателятъ на Бюрото не е членъ на нашата партия, г-нъ Титоровъ; прѣдсѣдателятъ на Бюрото, до колкото знаемъ, е членъ на опозицията, и той, ако подадѣхъ такова заявление, нѣмаше да го отхвърли, а щѣше да си направи трудъ да изучи въпроса. Или, ако отъ болшинството го накарахъ нѣкои да не взима нѣкакво рѣшение, то при подписването на протокола щѣше да направи своятѣ бѣлѣжки, като особено мнѣние. Нѣщо повече. У насъ прѣдсѣдателятъ на Бюрото е самовластенъ. По сегашния дѣйствующъ Избирателенъ законъ, полицията и войската се викатъ въ изборното мѣсто направо отъ прѣдсѣдателя на Бюрото и нѣма нужда да се консултира отъ другитѣ членове на Бюрото. Това е, ми се струва, голѣма властъ, и въ бѣдѣния Избирателенъ законъ ще искаме, щото полицията и войската да се не вика само отъ прѣдсѣдателя, а да има рѣшение отъ Бюрото. Днешниятъ, обаче, законъ е такъвъ, че веѣки прѣдсѣдатель може да повика и поиска съдѣйствието на войската или полицията, за да отстрани въоръжени хора, ако има, или да отстрани тѣзи, които не даватъ на българскитѣ граждани да гласоподаватъ. Та, казвамъ, ако г-нъ Тончевъ не е направилъ заявление до прокурора, въ което да посочи лицата, за да се прѣслѣдватъ, и ако и да е далъ такова на прѣдсѣдателя на Бюрото, и послѣдниятъ го е оставилъ безъ послѣдствие, ще каже, че заявлението му е било неоснователно. Не може да бѣде другоаче. Можеше ли, г-да прѣдставители, правителството да допусне въ столицата шайка на изборното мѣсто, да се компрометира прѣдъ чуждия свѣтъ, прѣдъ прѣдставителитѣ на Европа, да се компрометира прѣдъ интеллигентното общество въ София и прѣдъ цѣлото Княжество? Ние ако искахме да правимъ съ насилни избори, не щѣхме да ги направимъ въ София, гдѣто има чуждестранни агенти и Князь, а щѣхме да ги направимъ въ новоселската околия, гдѣто е избранъ г-нъ Титоровъ; щѣхме да ги направимъ въ прѣславската околия, гдѣто е избранъ г-нъ Краевъ, или въ турекитѣ околии, гдѣто се избрахъ опозиционери. Ако въ турекитѣ околии се избиратъ социалисти, не разбирамъ защо да не е имало свобода въ софийскитѣ избори и защо ще искаме да нанесемъ подобно пятно тукъ, въ София.

Истина е, г-да прѣдставители, може да съжالياвате, че опозиционниятъ шефъ дѣдо Цанковъ не е избранъ. Искрено ви казвамъ, че и азъ съжالياвамъ, че Цанковъ, Радославовъ и други нѣкои шефове на партии не сж избрани. Азъ бихъ прѣдпочелъ, на мѣсто социалисти, да се изберехъ шефове на партиитѣ, за да дойдѣтъ тукъ съ своятѣ програми, да поддържатъ мнѣнията си. (Ржкоплѣскание.)

Правителството нѣмаше защо да се бои отъ г-на Цанкова. Той напрѣдъ повлѣче нашитѣ приятели, но съ своето поведение ги загуби, загуби и своитѣ приятели, загуби и софийскитѣ избиратели. Дѣдо Цанковъ прѣди нѣколко мѣсеци се избра отъ софийската околия и избра се заради това, защото хората вървѣхъ съ него, като мислѣхъ, че нѣма да отстъпи отъ своитѣ убѣждения и да ги размѣнява днесъ съ едно, утрѣ съ друго. Азъ съжалявамъ, защото той е старъ човѣкъ, и трѣбваше да има довѣрие нѣкъдѣ да се избере. Азъ нѣмахъ нищо, ако се избере и въ Софія. Тѣй щото, г-да прѣдставители, ако правителството имаше за цѣль и имаше желание да прави насилия и съ насилия да спечели изборитѣ, нѣмаше да ги направи въ София, а на други мѣста.

Г-да прѣдставители! Споменяхъ се нѣкои факти; наведохъ се нѣкои работи по тукашния изборъ, за които съмъ длъженъ да кажъ нѣколко думи. Каза се, че, като влизали нѣкои избиратели въ избирателния дворъ, били връщани отъ нѣкои лица. Истина е, че има едно такова лице, което отъ сръдата на двора се върнжло. Това лице е дѣдо Цанковъ. Съжалявамъ, че се върнжлъ. Дѣдо Цанковъ се е върнжлъ не заради това, че не го пуснжла нѣкаква шайка или че полицията му е прѣпятствувала, защото полиция въ двора нѣмаше, а на улицата; върнжлъ се е, защото дѣдо Цанковъ е малко съ стари обаяния. Той е мислилъ, че, като отиде въ едно събрание, въ едно множество, трѣбва да му викатъ „урра“, трѣбва да го носѣжтъ на ржцѣ. Дѣдо Цанковъ влиза въ двора, но се разочаровава, защото, вмѣсто да му направѣжтъ мѣсто, да кажжтъ: дѣдо Цанковъ иде, и да викатъ „урра“, нѣкои викахъ: „долу“. Върналъ се назадъ дѣдо Цанковъ и казалъ на помощника на градоначалника, че му извикали „долу“! Ами че можеше ли да влѣзе полицията да запрѣти на хората да викатъ „долу“? Прѣдъ избора, на улицата, е билъ помощникътъ на градоначалника съ нѣколко стражари. Тамъ цѣль денъ се намѣрвахъ хора, които викахъ „долу полицията“, и когато г-нъ Цанковъ се оплакалъ, че нѣкои избиратели му казвали „долу Цанковъ“, градоначалникътъ му казалъ и менѣ викатъ: „долу полицията“, но какво да правѣж.

Тѣй щото, г-да прѣдставители, както казахъ още отъ началото, стражарѣтъ, който паднж убитъ, паднж жертва при изпълнение на своитѣ обязанности. Казахъ така, защото не бѣше нападнажтъ въ избора, не бѣше нападнажтъ даже и при изборното мѣсто, а бѣше нападнажтъ много далечъ — бѣше нападнажтъ при Двореца, далечъ отъ изборното мѣсто. И бѣше нападнажтъ не защото прѣпятствуваше на хората да гласуватъ, не защото гонѣше избирателитѣ, а защото ние бѣхме дали заповѣдъ на полицията, да не гони никого, но да знае, че всички сръдства ще се положжтъ отъ опозицията въ дѣйствиe, за да се компрометира полицията и да се направи скандалъ. Дадени бѣхъ заповѣди, щото полицията да се не защищава, но този стражаръ погрѣшка направи, като не послуша. Ако знаеше, че тази погрѣшка ще коштува живота му, нѣмаше да ѝ направи. Той се нападаше отъ една тълпа и трѣбваше да тича прѣдъ тълпата да пази реда, защото полицията въ София не може да остави една тълпа

да насили и да влѣзе въ Двореца. Това щѣше да бѣде наша слабостъ; това щѣше да покаже, че ние сме неспособни да запазимъ реда въ страната. (Шумни ржкоплѣскания.) И щомъ видѣхъ тѣзи, които искахъ насилственно да влѣжжтъ въ Двореца и да ни компрометиратъ, че не ще можжтъ да направѣжтъ това, почнжхъ да нападажтъ стражаритѣ съ камъни, които имахъ въ джобовѣтъ си. Тия хора, на мѣсто да отиватъ, съ избирателни бюлетини въ джобовѣтъ си, отивахъ съ камъни. Азъ длѣжж едно почитание, едно уважение къмъ паметѣта на този стражаръ, който испѣлни най-добросъвѣстно своитѣ обязанности, който испѣлни заповѣдѣта, която му дадохме — да се не защищава; защото, ако се защищаваше, не знажъ кждѣ щѣше да му излѣзе края. (Единъ гласъ: Вѣчна му паметъ!)

Г-нъ Титоровъ каза, че прѣзъ деня на избора имало бити и ранени столични граждани, че стражаритѣ били нападали гражданитѣ избиратели и ги гонили да ги бижжтъ, а гражданитѣ се защищавали. Не е тѣй, г-да прѣдставители. Гражданитѣ не сж се защищавали, защото нито единъ не е билъ нападнажтъ отъ никого. Нека г-нъ Титоровъ посочи, нека ни укаже поне на единъ гражданинъ, който да е билъ битъ или раненъ, или арестуванъ, или отстраненъ отъ изборното мѣсто, или на когото полицията да е отнела свободата да упражни избирателното си право. А вие сами знаете, че, напротивъ, има стражаръ убитъ, има стражари ранени.

Тия сж, г-да народни прѣдставители, обясненията, които искахъ да дамъ по избора, станжлъ въ софийската околия, и то не въ защита на избранитѣ лица, а въ защита на полицията. Повтарямъ, че бѣхъ дадени заповѣди на стражаритѣ да се не защищаватъ, когато ги нападнажтъ тѣзи, които искахъ да нарушжтъ поредѣка. Втори пжтъ, обаче, ако стражаритѣ бжджтъ нападнажти отъ тѣзи, които искатъ да нарушжтъ поредѣка, не знажъ да ли полицията въ София ще да испѣлни нашата заповѣдъ. Азъ, г-да прѣдставители, едно нѣщо бихъ пожелалъ отъ опозицията, а то е: когато тѣ дойджтъ на властъ и иматъ на расположението си, стражари и полиция, да ни даджтъ поне ¹/₁₀ частъ отъ свободата, която ние имъ дадохме. (Бурни и продължителни ржкоплѣскания. — Гласове: Браво! Браво!)

Найчо Цановъ: (Гласове: Исчерпанъ е въпросътъ!) Г-да прѣдставители! Менѣ ми е дадена думата и ще кажъ само една дума по този изборъ. (Тропание. — Гласове: Исчерпанъ е въпросътъ!) Чл. 95-й отъ Избирателния законъ трѣбваше да бѣде извѣстенъ на всеѣки български гражданинъ, а още повече на единъ Министръ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла. Тоя членъ ето какво казва: (Чете): „Непрѣдвидѣнитѣ въ настоящия законъ прѣстжпни дѣяния, извършени въ избирателното мѣсто, се наказватъ споредъ общия Наказателенъ законъ“. Защо, питамъ азъ, г-нъ Министрѣтъ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла прѣдлага на г-на Тончева и на другитѣ, които сж подписали заявлението, да се отнесжтъ къмъ прокурорската властъ? Защо, като е било подадено това заявление, не се е заинтересувала прокурорската властъ, не се е заинтересувалъ върховниятъ прокуроръ, за да иска прѣписката по това заявление и да ѝ испрати въ проку-

ратурата, за да му се даде надлежният ход? Значи, г-да, не е доказателство против това, което се казва от оппозицията, че тия, които сж подали заявлението на изборителното Бюро, не сж се отнесли сжщеврѣменно и до прокурорската власт, защото от тѣхния характеръ зависи, да ли да се отнесжтъ къмъ прокурора и да искатъ наказанието на прѣстѣпниците, или само да се оплачжтъ и да заявжтъ за извѣстни закононарушения по избора. Това право принадлежи и на тѣхъ и на публичните власти. Ако желае нѣкой да прѣдаде тия прѣстѣпници, за които говоржтъ тия двѣ заявления, подадени въ деня на избора, на прокурорската власт, свободенъ е да го направи. Това право има всѣки единъ избирателъ, всѣки единъ прокуроръ, всѣко едно избирателно Бюро; това право иматъ и самитѣ министри. Слѣдователно, трѣбва да потърсимъ другадѣ основитѣ, за да утвѣрдимъ или да касираме тия избори.

Тукъ се каза отъ нѣкои г-да прѣдставители, че не трѣбва да се основаваме на думитѣ на в. „Миръ“, а трѣбва да се основаваме на в. „Народни Права“. Отъ своя страна, азъ можъ да кажъ, че четж всички вѣстници, а съ най-голѣмо удоволствие четж „Търговски Вѣстникъ“. Кой може да ми попрѣчи на това? Въ „Търговски Вѣстникъ“ се пишеше слѣдующето: Той е правителственъ органъ. (Гласове: Не е вѣрно!) Ето какво се разказваше. Въ този вѣстникъ се съобщаваше слѣдующето: Като се упрѣкаваше оппозицията, като се въсхваляваше правителството, казваше се между прочемъ, че прѣдъ Палата се събрало голѣмо множество народъ, за да направи демонстрация, за да демонстрира противъ ония нѣща, които сж станжли на изборното мѣсто, и че по едно врѣме цѣлата софийска полиция се е постарала да разгони това множество, но не е успѣла, вслѣдствие на което принудени били да повикатъ войска, която да разгони множеството. Питамъ азъ: 200 ли или 300 души сж били, за да не може да ги разгони цѣлата софийска полиция и да се прибѣгне къмъ военна сила? И само когато е дошла кавалерията, тя е могла да разгони този народъ. Азъ не съмъ билъ тукъ и не можъ да говоржъ за нѣща, които не съмъ видѣлъ, но тѣзи работи се констатиражтъ отъ книжата, които се намиратъ въ изборното дѣло. Къмъ изборното дѣло има приложени двѣ заявления, подписани отъ нѣколко лица, между които е и нашиятъ достоуважаемъ г-нъ Цанковъ, който, ако бѣше тукъ, щѣше да прави честь на това Събрание. Подписано е, казвамъ, отъ 14 или 18 души избиратели, между които е и той. И какво казватъ тѣ въ заявлението си? Казватъ, че заедно съ около 1000—2000 души, тѣ сж искали да влѣзжтъ въ изборното мѣсто, за да гласоподаватъ, но една устроена шайка посрѣщишла на вратата избирателитѣ и не имъ позволила да влѣзжтъ въ изборното мѣсто — въ двора на Денкоглувското училище. Г-да прѣдставители! Този именно фактъ подлежи на провѣрка. Азъ съмъ отъ скоро дошълъ въ София, но се позаинтересувахъ, вслѣдствие голѣмия вѣкъ на вѣстниците, и увѣрявамъ ви, че между публиката има едно лице, кжщата на което се намира до изборното мѣсто, което ми каза, че въ Денкоглувското училище имало голѣмо множество народъ; каза ми, че при вратата на училището имало хора, които съ дървета сж разгонвали ония,

които сж искали отъ вънъ да дойджтъ; каза ми, че ония, които сж насилвали да влѣзжтъ прѣзъ вратата и да подаджтъ гласовѣтѣ си, сж били такова голѣмо множество, което се е простирало отъ църковната площадъ дори до Палата. Това ми каза едно лице, което не е заинтересувано и не принадлежи на никоя партия. Като имаме прѣдъ видъ, отъ една страна, официоза, който казва, че имало стѣлкновение... (Гласове: Кое е лицето?) То е жена! (Смѣхъ.—Подигравателни ржкоплѣскания.) Като се има прѣдъ видъ обстоятелството, изнесено отъ „Търговски Вѣстникъ“, единъ официозенъ органъ (Гласове: Не е вѣрно!); като се има прѣдъ видъ, че има подписано заявление отъ нѣколко лица, на които трѣбва да се даде голѣмо уважение, азъ мислжъ, че наша длѣжностъ е да се провѣри това нѣщо, като се назначи една анкетна коммисия, както се каза отъ единъ отъ г-да прѣдставителитѣ, и да се провѣри, да ли е вѣрно това, което се казва въ заявленията, защото нѣмаше противни данни. На тия заявления, които сж дадени на прѣдсѣдателя на Бюрото, знаете ли каква резолюция е дадена отъ прѣдсѣдателя? — Казано е: че вънъ, каквото става, да става, азъ не отговарямъ. (Гласове: Право е казалъ! — Други гласове: Искерпанъ е въпросътъ!)

Прѣдсѣдатель: Ще положж на гласуване. Който приема да се продължаватъ разискванията по този изборъ, да си вдигнжтъ ржката (Меншество.) Значи, разискванията по този изборъ се прѣкрятъ.

Който приема прѣдложението на коммисията, да се признае изборътъ, станжлъ въ софийската околия, редовенъ и законенъ, и да се признажтъ г. г. Д-ръ К. Стоиловъ, Иванъ Ев. Гешовъ, Евлогий Георгиевъ и Димитръ Ножаровъ за прѣдставители на тая околия, да си вдигнжтъ ржката. (Болшинство.) Утвѣрждаватъ се.

Прѣдсѣдатель: Г-нъ докладчикътъ има думата. (Гласове: Да се вдигне засѣданието!)

Вѣлко Нейчовъ: Има да направж една бѣлжка, г-не прѣдсѣдателю! Много нуждна бѣлжка!

Прѣдсѣдатель: Нѣмате думата, г-нъ Нейчовъ; не е сега врѣме, защото не е исчерпанъ дневниятъ редъ.

Вѣлко Нейчовъ: Именно сега е врѣме да кажъ! Не е по изборитѣ!

Прѣдсѣдатель: Имате думата, г-нъ Нейчовъ. Говорете!

Вѣлко Нейчовъ: Г-да! Почитаемиятъ прѣдставителъ отъ Сливенъ, г-нъ Бояджиевъ, въ своята симпатична рѣчь каза едно нѣщо, съ което азъ съмъ увѣренъ, языкътъ прѣскачи границата на мисълта му; именно, като говорѣше за произвола, който е гнѣтелъ изборитѣ въ прѣдшното управление, той се изрази по тоя начинъ: бившиятъ шефъ на Стамболовия режимъ. Това искахъ да констатирамъ; това е една грѣшка на языка. (Смѣхъ.)

Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Г-да прѣдставители! Има да ви докладвамъ 2—3 избора, които сж безъ констатации, и молжъ да ме изслушате.

Ще ви докладвамъ избора на искрецката околия. Въ тоя изборъ сж спазени всички законни формалности. Има едно заявление, постѣжило въ деня . . . двѣ собствено, отъ които съ едното нѣкой си Ценовъ се оплаква,

че нѣкои избиратели му се оплакали, че не имъ било допуснато да си даватъ бюлетинитѣ свободно и че той самъ искалъ да наблюдава на изборното мѣсто, но не му се позволило. Второто заявление било подадено въ 3½ часа, че на избирателитѣ отъ селото Годечъ до тогава не било позволено да гласоподаватъ, и понеже часътъ станжалъ 4, тѣ молили да имъ се допусне да гласоподаватъ, че били отъ далечно мѣсто. На първото заявление има поставена резолюция отъ прѣдсѣдателя, че не е вѣрно това, което се казва въ заявлението, а на второто, че избирателитѣ отъ селото Годечъ сж гласували повече отъ колкото другитѣ села. Тѣй щото, тия двѣ заявления сж останали безъ послѣдствие отъ Бюрото. Други оплаквания нѣма.

Вечерята, когато се прѣкратило гласоподаването, констатираше се, че отъ 6686 избиратели сж гласували 2539, отъ които: за Янаки Любеновъ 2043, за Игната Веселиновъ 2032, които и сж били провъзгласени за избрани; а за тѣхнитѣ съперници, а именно: за Христа Поповъ сж гласували 550 и за Стояна Ценовъ 543.

Комисията намѣри, че Бюрото справедливо е признало за безосновни тия заявления и ги е оставила безъ послѣдствие. Тя сжщо така ги намѣри за не основателни и призна избора за правиленъ и редовенъ, и молиж и васъ, г-да прѣдставители, да го признаете за такъвъ и да го утвърдите.

Прѣдсѣдатель: Понеже никой не иска думата по искрецикия изборъ, то пристѣпямъ къмъ гласуване заключението на комисията, което е: да се признае станжлиятъ изборъ въ искрециската околия за правиленъ и редовенъ и да се утвърджтъ избранитѣ народни прѣдставители отъ тая околия г. г. Игнатъ Веселиновъ и Янаки Любеновъ. Молиж ония отъ г-да прѣдставителитѣ, които приематъ това прѣдложение на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се. Значи, станжлиятъ изборъ въ искрециската околия се признава за редовенъ и правиленъ и провъзгласенитѣ народни прѣдставители отъ тая околия: г. г. Янаки Любеновъ и Игнатъ Веселиновъ за редовно избрани народни прѣдставители.

Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Ще ви докладвамъ, г-да прѣдставители, избора въ пирдопската околия. (Вълко Нейчовъ: Прѣдлагамъ да се вдигне засѣданието!) Молиж ви се, и по тоя изборъ нѣма никакви контестации. Има само едно особено мнѣние отъ прѣдсѣдателя на Бюрото, че имало пияна шайка, прѣдвождана отъ Вълчева, Свиарова, Джуранова и др., която постоянно заплашвала избирателитѣ и че сжщата шайка при затварянieto на Бюрото, т. е. при спиранieto на гласоподаването, е насилила избирателното мѣсто и настоятелно искала да се избержтъ за прѣброители нѣкои си Иванъ Джурановъ и Никола Пиперовъ, които били първи братовчеди на Д-ра Тодорова.

Комисията намѣри това особено мнѣние за неоснователно и призна избора за правиленъ и редовенъ, и ви моли да го признаете и вие за такъвъ, като се признае за избранъ отъ тая околия г-нъ Д-ръ Тодоровъ съ 1103 гласа (Единъ прѣдставитель: Полицията не е ли направила нѣщо?) Нищо. Г-нъ Д-ръ Тодоровъ е из-

бранъ съ 1103 гласа, а другитѣ сж получили: г. г. Найденъ Беневъ 1007 гласа, Тодоръ Влайковъ 42, Петко Каравеловъ 12 и Генчо Филиповъ 10.

Отъ тоя изборъ става явно, г-да прѣдставители, че и тамъ, гдѣто е била положена кандидатура на министръ, нѣма никакви заявления, дадени отъ страна на избирателитѣ, че имало шайка и насилия отъ страна на полицията. Ако тамъ, гдѣто била положена кандидатурата на министръ, не е имало насилия отъ полицията и войската, то колко повече не трѣбва да се вѣрва, че имало насилия за тия избори, на които сж били поставени кандидатуритѣ на самитѣ граждани? Тѣй щото тоя изборъ, щомъ нѣма никаква контестация, комисията го намѣри за правиленъ и редовенъ и ви моли да го признаете и вие за такъвъ и да приемете за редовно избранъ отъ тая околия г-нъ Д-ръ Тодоровъ.

Прѣдсѣдатель: Тѣй като никой не иска думата, то пристѣпямъ къмъ гласуване. Молиж ония отъ г-да прѣдставителитѣ, които приематъ заключението на комисията, да се признае изборътъ на пирдопската околия за правиленъ и редовенъ и да се прогласи за народенъ прѣдставитель отъ тая околия г-нъ Д-ръ Тодоровъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се; значи, признава се тоя изборъ за правиленъ и редовенъ и г-нъ Д-ръ Тодоровъ за законно избранъ прѣдставитель отъ тая околия.

Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Ще ви докладвамъ послѣдния изборъ, а именно избора въ самоковската околия. По тоя изборъ има постѣпили 5 заявления, отъ които съ едното заявление контестиратъ трима души избиратели, че било допуснато на около десетина души избиратели отъ опозицията да гласуватъ по нѣколко пжти. Второто заявление е, че изборътъ е станжалъ на двѣ мѣста. Въ протокола е отбѣлзано, че първата и третата секции сж се раздѣлили и сж били поставени да засѣдаватъ въ долния етажъ на сжщото здание. Третото е отъ 4 души избиратели, че е било промѣнено мѣстото на избора. Четвъртото заявление е, че нѣколко избиратели били исхвърлени отъ изборното мѣсто. Петото заявление е отъ нѣкой си Иванъ Манчевъ, че му било прѣдложено да напусне изборното мѣсто, вслѣдствие на което е билъ лишенъ отъ възможността да гласоподава, и за това моли да се кассира изборътъ. Тия заявления Бюрото ги е намѣрило за неоснователни и ги е оставило безъ послѣдствие. Така сжщо и комисията по провѣрката на изборитѣ ги намѣри за неоснователни и ги остави безъ послѣдствие.

Вечерята, когато се е спрѣло гласоподаването, видѣло се е, че отъ 8606 души избиратели, гласували сж 3134, отъ които 2555 за Никола Антикаровъ, 2552 за Ивана Срѣбърниковъ, 577 за Христа Дюкмеджиевъ и 557 за Димитра Тончевъ. Както Бюрото, така и Постоянната Комисия, а така сжщо и комисията по провѣрката на изборитѣ призна за избрани г. г. Никола Антикаровъ и Иванъ Срѣбърниковъ и моли и васъ, г-да прѣдставители, да ги признаете за редовно и законно избрани. (Гласове: Да се вдигне засѣданието!)

Прѣдсѣдатель: Понеже никой не иска думата, пристѣпямъ къмъ гласуване. Молиж ония отъ г-да прѣдста-

вители, които приемат заключението на комисията, което е: да се признае изборът въ самоковската околия за правилен и редовен и избраните народни представители отъ тая околия г. г. Никола Антикаровъ и Иванъ Срѣбърниковъ за законно избрани, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се; значи, признаватъ се г. г. Антикаровъ и Срѣбърниковъ за законно избрани народни представители отъ самоковската околия.

Докладчикъ Атанасъ Данковъ: Отъ сжщото окръжие оставатъ още изборитъ на новоселската и орханийската околии, които комисията не можа да приготви, понеже по тѣхъ има да се искатъ нѣкои книжа отъ Постоянната Коммисия, които книжа не сж испратени. (Гласове: Да се вдигне засѣданието!)

Прѣдсѣдателъ: Моля, моля, г-да! Дневниятъ редъ е исчерпанъ, но има да направя нѣкои съобщения.

На дневния редъ за въ Сжбота ще туримъ отговора на Тронното Слово и докладъ на провѣрочната комисия по изборитъ въ плѣвския, вратчанския, севлиевския,

търновския, трѣнския, шуменския, кюстендилския, сливенския и видинския окръжи. (Гласове: Прието!)

Стефанъ С. Бобчевъ: На първъ дневенъ редъ да се тури отговорътъ на Тронното Слово, който е приготвенъ. (Единъ прѣдставителъ: Ами това каза и прѣдсѣдателътъ!)

Прѣдсѣдателъ: Приема ли Събранието така нареденъ дневния редъ? (Гласове: Приема!)

Г-да прѣдставители! (Всички прѣдставители се исправятъ.) Утрѣ е тезоименниятъ день на Негово Императорско Величество, Рускиятъ Императоръ Николай II, и ще има молебенъ въ 10 часа сутрѣнъта. Моля г-да прѣдставителитъ, вкупомъ да се намѣриятъ въ черква. Отъ друга страна, мисля, че ще бѣждъ тълкувателъ на вашитъ чувства, ако испратя една депеша и поздравя Негово Императорско Величество Николая II съ именния Му день. (Гласове: „Прието! Прието!“ — Продължителни ржкоплѣскания.)

Засѣданието се затвара.

(Затворено въ 6½ часа слѣдъ обѣдъ.)

Прѣдсѣдателъ: Д-ръ Г. Янколовъ.

Подпрѣдсѣдатели: { Хр. Ивановъ.
Петко В. Горбановъ.
Георги Губидѣльниковъ.

Секретари: { Манолъ Стефановъ.
Петръ Папанчевъ.
Жеко Жековъ.
Петръ К. Бобчевски.
Лука Братановъ.

Секретари: { Димитръ М. Яблански.
Никола Ив. Козаревъ.
Иванъ Лиловъ.
Саулъ Камбосевъ.
Иванъ Пецовъ.

Секретари: { Стефанъ Ивановъ.
Георги Юруковъ.
Василъ Ив. Димчевъ.
Бобе Лавчиевъ.
Христо Тодоровъ.

Началникъ на Стенографическото Бюро: Хр. П. Константиновъ.